

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ

Haftalik gazeta 1956-yil 4-yanvardan chiqqan boshlagan

e-mail: info@uzas.uz

2016-yil 29-iyul №31 (4378)

Тўзал ва бетакроримсан, муқаддас ватаним,
жоним сента фидо, ўзбекистоним!

БУЮКЛАРИ ЭЪЗОЗ ТОПГАН ЮРТ

Истиқлолимизнинг бош меъмори муҳтарам Президентимиз раҳнамолигида бугун она диёримизда ижтимоий-сиёсий, иқтисодий юксалишлар, изчил ислохотлар барқарорлигига эришилди. Маданий-маърифий соҳаларда ҳам улкан ўзгаришлар ва янгиланишлар учун кенг имкониятлар яратилди. Хусусан, кейинги йилларда санъат соҳаси ривожига берилаётган доимий эътибор туфайли замонавий асосда барпо этилаётган шаҳарларда ҳайкалтарошликнинг янги, миллий ўзига хос намуналари қад ростлаётгани халқимиз қалбидagi орзулар рўёбга чиқаётганидан далолатдир.

1991 йилнинг 28 сентябрыда Тошкент шаҳри марказидаги Миллий боғда буюк мутафаккир, шеърят-мулкининг султони Мир Алишер Навоий бобомизнинг муҳташам ҳайкали очилди. Шоир ҳайкали учун боғнинг энг баланд нуқтаси танланди. Ҳайкал пойига бир неча пиллапоялардан кўтарилиб борилади. Бу рамзий маъно авлодлар учун гўё камолот пиллапоялари бўлиб хизмат қилаётганини англатади.

Мутафаккир шоир гўё: Олам аҳли билингизким, иш эмас душманлиг, Ёр ўлунг бир-бирингизгаким, эрур ёрлиг иш — дея барча халқларни аҳилликка, дўстликка, ҳамкорликка чорлаётганга ўхшайди.

Улуғ шоирга кейинчалик Навоий шаҳрида 12 метрли маҳабатли ҳайкал ўрнатилди. 102 гектар боғ ва фаввора-

лар ҳиббони марказидан ўрин олган бу ҳайкалда шоир юртни озод ва обод масканга айлантирган халқимизни улуғлаётган қиёфада акс этган. Навоийнинг яна бир ҳайкали Самарқанд шаҳридаги боғда тикланди. Ўйчан қиёфадаги ижодкор бугунги бунёдкорликлардан ҳайратга тушгандек қад ростлади.

Ифтихор

Ҳайкалтарошлик санъати истиқлол даврида янги мавзулар билан бойиди. Халқимиз, юртимиз тарихини акс эттиришга, улуғ аждодларимиз сиймоларини тасвирлашга эътибор кучайди. Соҳибқирон Амир Темури сиймосининг ҳайкалтарошлиқда яратилиши нафақат тасвирий санъат, балки маданий ҳаётимизда ҳам янгилик бўлди. 1996 йили Соҳибқирон таваллудининг 660 йиллиги муносабати билан Президентимизнинг ғояси ва тасвирий асосида Шаҳрисабз, Самарқанд шаҳарларида унинг ҳайкаллари ўрнатилди. Тоғ тизмалари этагида жойлашган, яшиллик бағрига бурканган Шаҳрисабз — Оқсарой, Доруссийёсат тарихий ансамбллари, кўплаб мадрасаларсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Кўкка бўй чўзган муҳташам бу ансамблларнинг аксарияти Амир Темури даврида барпо этилган. Ана шу тарихий иншоотлар, иморатлардан иборат марказда Соҳибқирон бобомизнинг юксак асос устида тик турган ҳайкали қад ростлаган.

Давоми бешинчи саҳифада.

ЧЕГАРАЧИЛАР ҲУЗУРИДА

Гўзал ва бетакрор Ватанимизнинг ҳар гўшаси, ҳар тошу ҳар гиёҳи биз учун азиз ва муқаддас. Бугун қад ростлаётган ҳар бино, ҳар иншоот, асрлар, давру замонларни дийдорлаштираётган йўллар ва кўприклар тимсолида ота-боболаримизнинг, ҳақиқатда рушноликка интилган халқимизнинг рўёбга чиққан орзу, армонлари мужассам. Биз бугун дунё аҳли олдида ҳеч кимдан кам бўлмай, ҳеч кимнинг наздида елкамиз қисилмай муҳташам ва беқиёс Ватан қурдик, мустақил давлатимизни барпо этдик. Тарихан қисқа муддат — чорак аср, йигирма беш йил ичида жаҳон ҳамжамиятига ўз қадду бисмисини кўрсата олганимиз — биз қандай улуғ аждодларнинг насл-насаби эканлигини, ғуруримиз, ифтихоримиз, эзгу мақсад ва интилишларимизни бор моҳиятию маҳобати билан намойиш этиб турибди.

Сертахлика, нотинч ва беором бу даҳри дунда тинчлик ҳам осмондан тушмаслигини бизнинг оилапарвар ва шукронапеша халқимиз яхши би-

лади. Ватан тупроғини, юрт ва оилани кўз қорачигидек асраш, дунё ишларидан огоҳ ва сергак яшаш, эзгулик ва олижаноблик, яхшилик ва бунёдкорлик йўлида ҳар қандай захмат ва синовларни енгиб ўтиш — истиқлол медалари бўлмиш довурак ўғлонларимиз учун ҳам бобомерос фазилатлардир.

Она юртим — олтин бешигим

Сурхондарё вилоятининг Сарийё туманидаги ҳарбий қисмда Муштақиллигимизнинг 25 йиллик санасига бағишлаб "Гўзал ва бетакроримсан, муқаддас Ватаним, жоним сенга фидо, Ўзбекистоним!" мавзусида ўтказилган адабий-маърифий тадбирда Ватанимиз сарҳадларини ишонч ва қатъият билан қўриқлаётган чегарачилар билан бирга ҳарбийларимизга ҳақиқатда ҳамнафас умр йўлдошлари ва оила аъзолари ҳам иштирок этишди. Маҳаллий ижодкорлар, устоз-мураббийлар, таниқли журналистлар ва

шоирлар иштирокидаги мазкур учрашув байрамона кўтаринки руҳда ўтди. Шеърхонлик, қизиқарли савол ва жавобларга уланиб кетган тадбирда ижодкор аскарлар ҳам ўз маҳоратларини намойиш қилишди. Айниқса, оддий аскарлар Эминбек Нейматов ҳамда Шерзод Тешабоев ўқиган ва ижро этган шеър ва қўшиқлар қалам аҳлининг ҳам, чегарачиларнинг ҳам олқишига сазовор бўлди.

Сўзга чиққан аскарлар ва ҳарбий командирлар жонажон Ватанимиз, Қуролли Кучларимиз Олий Бош Қўмондони муҳтарам Президентимизга садоқат ва юксак масъулият билан хизмат қилиш саодати ҳақида тўлқинланиб гапирдилар.

Учрашув сўнггида Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ва "Ижод" жамоат фондидан номидан устоз адиблар, халқ ёзувчилари ва шоирларнинг дастхатлари битилган китоблар, ўзбек адибларининг юз номдан зиёд асарлари — насрий, шеърӣ ва бадий-публицистик китоблар ҳарбий қисм кутубхонасига тўхфа этилди.

СОҒЛОМ ОНА ВА СОҒЛОМ БОЛА

Бу дунёда доим азиз икки зот,
Шу икки зот билан ширин бу ҳаёт.
Она учун инсон фидо қилар жон,
Бола учун умр кўрар одамзот.

Бу дунёда, азизим, онам дея яшаймиз,
Келажагим, умидим — болам дея яшаймиз,
Гуллаб-яшнаган бўстон, олам дея яшаймиз,
Онам дея яшаймиз, болам дея яшаймиз.

Яралмишда онасиз инсон бўлмас,
Боласиз ҳаётда ном-нишон бўлмас.
Она — дарахт, ширин меваси — бола,
Она ва боласиз шараф-шон бўлмас.

Она-бола билан Ватан боғ бўлғай,
Она соғлом бўлса, бола соғ бўлғай.
Она ва боласи соғлом Ватанинг
Боши осмон бўлғай, кўкси тоғ бўлғай.

Бу дунёда, азизим, онам дея яшаймиз,
Келажагим, умидим — болам дея яшаймиз,
Гуллаб-яшнаган бўстон, олам дея яшаймиз,
Онам дея яшаймиз, болам дея яшаймиз.

Рустам МУСУРМОН

Избор

ҚОВЧИНЛИК ФЕРМЕР

Ёзувчилар уюшмаси йўлланмаси билан

Яккабоғ ва Шаҳрисабз туманлари чегарасида жойлашган Қовчин қишлоғида кексалар улуғ Соҳибқирон бобомизнинг ёшлик даврлари кечганини нақл қиладилар. Вилоятнинг қаерида бўлманг, одамлар Шаҳрисабз қисқача қилиб, "шаҳар" деб аташади. Қовчиннинг шаҳар тарафи эса худди денгиздек кўм-кўк, тўлқинланиб, баравж ўсаётган пахтазорлар, бир ёнда анвойи мевазор боғлар. Қишлоқ адоғидан сап-сарик олтиндек бошоқлар чайқалиб турган лалми адирлар бошланади.

Енгил шабада сийпалаб турган пахтазорни кўрганда беҳтиёр, ерининг эгаси деҳқон-фермерлар билан мириқиб суҳбатлашиш истаги пайдо бўлади. Мен ҳам ана шу мақсадда Қовчинга йўл олдим. Қаҳрамоним Абдураззоқ Бердиев «Абдураззоқов Аслидин» фермер хўжалигини оёқда тургазгунча озмуна меҳнат қилмади. Атиги 33 гектар ерда деҳқончилик қилган фермернинг тинимсиз меҳнатлари натижасида йилдан-йилга экин майдони кенгайиб, ҳозир 143 гектарга етди. Шунинг қарийб эллик гектарга яқини лалмикор фермердан иборат.

Соя-салқин мевазор боғда миришкорлар билан суҳбатлашиш, пахтазор

ва галлазорда чиройли суратлар олиш-ку, албатта, завқли иш. Аммо фермер кўзни қувонтирувчи мана шу боғ-роғларни осонликча яратдимиз? Ёзуз нихолига ўз вақтида ўғит, сув, ишлов бериш учун вақтини ҳам, меҳнатини ҳам аямайди, бу йўлда кечалари оромидан, кундузлари ҳузур-ҳаловатидан кечиб бўлса-да, елади, югуради. Югурган қуруқ қолмайди, насиб этсин, оёғи остида ғизиллаб турган машинаси бўлса, дангиллама иморати кўрганнинг ҳавасини келтирсан, йўлга файзли тўйлар қилиб турган бўлса... Хўжалик туфайли қанча хонадонлар фаровон, қолаверса, қишлоқ аҳлига ҳам анча-мунча қўлайликлар яратилляпти. Асосийси, фермер хўжалиги раҳбари Абдураззоқ Бердиев қайси ишга қўл урса пишиқ-пухта баҳариб юксак натижага эришадиганлар хилидан. Унинг узок йиллик заҳматли меҳнатлари, билими, интилишу машаққатларига мана шу қишлоқ — Қовчин аҳли гувоҳ.

— Энг асосийси — қилаётган ишингизга эътиборни ҳис қилсангиз, кучингизга куч қўйилад, — дейди суҳбатдошим. — Юртимизда фермерлар меҳнатига яраша яшаяпти — омбори донга, рўзғори кўт-баракага тўлиб бораёпти. Илгари, собиқ тузум даврида тинимсиз далада ишлаб, бири-миз икки бўлган эмас. Шахсий хўжалиқда бир-иккита сигир боқиш ҳам катта машаққат эди. Биз қишлоқ болалари далада қолган сомонни коро-

вуллардан яшириб, минг меҳнату машаққатлар билан тўплардик. Эшакларда сомон ташилардик. Ёзги таътил ана шундай ташвишлар билан ўтиб кетганини сезмай қолардик.

Болалигим меҳнатда ўтгани боис, орзу-ниятларимни фермер бўлганимдан кейин амалга ошириш имконияти туғилди. Қишлоқ ёшлари учун кураш ва кўпқари бўйича мусобақалар уюштирамиз. Юртимиз азалдан довуриқ полвон ва чавандозлар ватани бўлган. Бугун шу шарафли анъанани янада жонлантириб ва кўкдаб-қувватлашга эътибор қаратмоқдамиз. Қишлоқ йўлларини таъмирлаш, янги ишчи ўринлари очиш ниятимиз ҳам бор.

Абдураззоқ фермернинг ҳаётий шiori шундай: "Ҳаётга келдингми — ичидаяша, умринг унинг ёнидан ўтиб кетмасин". "Тирикчилик аваси"ни тинчгина тортиб юравериш унга мутлақо ёт. Ҳамқишлоқлари Абдураззоқ акани баҳузур дам олиб ўтирган ҳолатда учратишмаган. Доимо ҳаракатда, доимо янги-янги режалар билан юради.

— Фермер бўлман, деб майдонга тушдингми, шунга яраша улкан масъулиятни ҳам ҳис этиш керак, — дейди у. — Ҳамқишлоқларнинг, "Сиз билан бирга ишлаймиз" деган ҳамкорлар, хўжалик аъзоларининг ишончини оқлаш керак. Аввало, яхши ният, сўнгра астойдил ҳаракат бўлса бас. Чин дилдан қилинган меҳнат ҳеч қачон самарасиз қолмайди.

Давоми иккинчи саҳифада.

Бошланиши биринчи саҳифада.

Фермер ҳўжалигимиз ихтиёрида 3 та МТЗ-80, 1 та БТ-150 ҳайдов тракторлари ҳамда кўплаб тиркамалар мавжуд. Ҳар йили галла ва пахта сотиш бўйича шартнома-режаларини ошириб бажаряпмиз.

Дарвоқе, уруғлик учун етиштириладиган пахта ва галлага сифат бўйича юқори талаблар қўйилади. Мана шу хусусият "Абду-раззоқов Аслиддин" фермер ҳўжалигининг юксак салоҳияти ва масъулиятидан дарак беради. Фермер ҳўжалигида ўттиз нафардан зиёд доимий ишчи меҳнат қилишмоқда. Жорий йилда бугдойнинг "Бобур супер элита" уруғлик навидан белгиланган режа 110 фоизга удаланиб, режа шартномаси бажарилди. Хосилдорлик гектарига 65 центнерни ташкил этди. Режадан ташқари 30

— Яхши деҳқон об-ҳаводан ҳеч қачон нолимайди. Об-ҳавонинг қулай бўлиши ва "ўз фойдасига" мос келишини қўтиш деҳқон-фермерга хос иш эмас. Фермер ҳар қандай об-ҳаво шароитида ҳам зарур чора топиши лозим. Айниқса, лалми ерда деҳқончилик қилувчи фермер заргарларга хос аниқлик билан иш қўриши керак. Масалан, бизнинг шароитда кузги галлани сентябр-октябр ойларида экиш мақсадга мувофиқ. Демак, бу даврдаги ҳар бир кун ганимат. Кузда экиш — 100-150 фоиз ҳосил кўтариш демакдир. Кузги шудгорлаш ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин. Ота-боболаримиз, "Ер ҳайдасанг куз ҳайда", деб бежизга айтишмаган.

— Асл деҳқон ернинг тилини билади, на-фасини сезади, дейишади. "Ернинг ҳам ўзига хос оби-тоби, табиати, ҳаттоки муд-даси бўлади", деб кўп эшитамиз...

Фермер Абдураззоқ Бердиев юқори да-ромадлари ҳисобидан антиқа янги маши-налардан олиб минишини ҳозирча уйлаб кўрмаган. Аммо ўй-ҳаёлларини банд этган азалий режалари амалга ошаётганидан хурсанд. Жумладан, ўз ҳисобидан қишлоққа водопровод ўтказиш учун кўплаб ташкилий ишларни, катта харажатларни амалга оширди. Дала, экин-тикин, чорва, ҳўжалик аъзоларининг иссиқ-совуғидан ортиб, шу эзгу ният йўлида роса елиб-югуришлари ниҳоят, ўз натижасини берди. Сув келтир-ган — элда азиз.

Шубҳасиз, фермерлик ҳаракатининг кел-лажаги порлоқ. Юртбошимиз ташаббуси билан ўтган вақт ичида бу йўналишда ул-кан ишлар амалга оширилди, фермерлик-нинг ёрқин келажакига қомил ишонч пайдо бўлди. Қолаверса, фермерлик тиниб-тин-

— Буларнинг ҳаммаси инсоннинг меҳр-муҳаббати, куч-ғайрати, орзу-ҳаваслари билан боғлиқ. Ерга жон киритадиган ҳам, унинг жонини оладиган ҳам инсон, албатта. Фермернинг тўғри ишлагани ва бойи-гани ернинг табиатини, кайфиятини тушу-нганини билдиради. Фермер фақат деҳқон дегани эмас. У тadbirkor ҳамдир. "Тад-биркор"нинг маъноси эса, менингча, "табъ" сўзига яқин. Ҳама ишнинг таъбини ўз ўрнида, оби-тобида ва маромида аниқ билган одам — тadbirkor. Масалан, экин экишда кунлар эмас, ҳатто соат ва дақиқа-лар ҳам катта аҳамиятга эга. "Деҳқоннинг қўлидан тушган билан ҳўкиз устидан туш-ган донда фарқ бор", дейишган. Яъни ил-гари уруғ сочишда аввал ҳўкиз устига ту-шиб, ерга бир сония кеч етиб келган буг-дойнинг фарқи бор, дейдилар. Демак, экишда ҳар бир дақиқа — ганимат. Деҳқон экинни ўз фарзандига қарагандек парва-риш қилиши керак. Агар фарзанди касал бўлса, баҳона изламайди, балки елиб-югу-ради, шифо чораларини излайди. Фермер ўзининг зироати ва чорвасига ҳам ана шун-дай муносабатда бўлса, кўзланган натижа-га, албатта, эришади.

Фермер ҳеч қачон бошқалардан ёрдам кутиб ўрганмаслиги керак. Кам-кўстлари ҳақида ёки об-ҳавонинг ноқулайлигидан шикоят қилиш ҳам фермерга ярашмайди. Сўзи таъсир кучига эга бўлиши учун унга, аввало, ўзи рия қилмоғи лозим. Шу са-бабли, юқоридagi фикр-мулоҳазаларимиз-га ўзимиз амал қиламиз. Об-ҳавонинг қан-дай келишидан қатъий назар, ҳар йили фал-микор галла бўйича режамизни 130 фоиз-га бажаряпмиз.

Бу йил "Наманган-77" уруғлик пахта нави экилиб, 32 центнердан давлат шартнома-си тузилган. Ўз вақтида, сифатли ишлов берилганлиги туфайли, ҳосил чўғи банд бўлмоқда...

чимайдиган, ҳеч қачон одамни зериктир-майдиган, қўт-баракали соҳа. Энг муҳими — бадавлат бўлиш, катта-катта қорхоналар барпо этиш учун йўллар кенг очилган. Фа-қат бундай имкониятлардан унумли фой-даланилса, бас. Фермернинг кўзлаган ни-ятлари, режалари бисёр. Улар унга куч ба-ғишлайди, ҳаракатга чорлайди. Қишлоқ ҳўжалиги махсулотларини қайта ишлаш тармоғини фермер ҳўжаликлари негизда ривожлантириш долзарб масалалардир.

— Яқинда Россиядан мева қўригадиган замонавий технологик линия олиб келмоқ-чимиз, келажакда лалми ерда лимонарий яратишни кўзлаб турибмиз. Хуллас, қари-яларимиз айтганидек "Сен ерни боқсанг, ер элни боқадир", дейди суҳбатдошим хай-рлашди чоғида.

Даладан қайтаётиб, уйлаб қолдим: фер-мернинг хайрли ишлари, унинг даласида кўрганларим бир томон бўлди-ю, у билан қилинган сермизмун суҳбат таассуроти — бир дунё! Зироатчилик, чорва дейсизми, от-лар, янги технологиялар ёки тарих, қад-риятлар, инсонийлик, фалсафа дейсизми — барча мавзулар ҳақида мириқиб суҳбат-лашдик.

Абдураззоқ Бердиев — бугунги ўзбек фермери. Замонамиз талаби билимдонлик-ни, атрофдаги воқеа-ҳодисалардан мудом хабардорлиқни, ўз фаолият доирасини кен-гайитириб боришни тақозо этади. Ўз усти-да ишламаса, унинг манфаатини кўзлаб чи-қарилган ҳукумат қарорларидан беҳабар бўлса, ўз ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилишга қаратилган қўнулар мағзини чақолмаса, илгорликка даъво қилиш мумкинми?

Бугун ер ҳақиқий эгасини, деҳқон эса ўз ерини топди.

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси
аъзоси

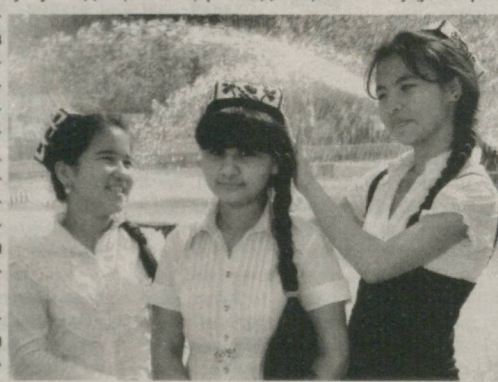
ГЎЗАЛЛИК ТИМСОЛИ

Аёл ва гўзаллик. Бу икки сўзни бир-биридан айро тасаввур қилиб бўлмайди. Зеро, аёл гўзаллик ва меҳр-муҳаббат тимсоли. "Дунёни гўзаллик қутқаради" дейишади. Яна "Дунёда хунук аёлнинг ўзи йўқ, фақат ўзига оро бермаган аёллар бор", деган гапларни ҳам тез-тез эшитамиз.

Ҳар бир аёл ўзига озгина вақт ажратиб оро берса, хурликога айланади, қўяди. Шунинг учун опа-сингилларимиз жажжи қизалоклигидаёқ қўлидан кўзгу-ни туширмайди, онахон-ларимиз, момоларимиз қошига ўсма, кўзига сур-ма қўйишади. Бу эса аёл-ларимизнинг орасталиги-дан, ҳамиша гўзал бўлиш-га интилишидан далолат. Шарқ аёллари азал-азал-дан ўзининг ибосию одо-би ва шунга уйғун ҳолат-да саришталлиги билан оилалар мустаҳкамлиги-ни таъминлаб келган.

Бувимнинг айтишлари-ча, ёшлигида ҳеч қачон "Гўзаллик салони"га бора-маган экан. Бонси, бош марказида жойлашган бундай салонларга фақат ишлайдиган, раҳбар аёллар ташриф булорар-кан. Уй бекаларининг булар ва уй юмушларидан ортиб ша-ҳар марказига бориб сочини турмаклатиб келиши нотабиий туюлган экан. Ҳозир-чи? Барча аёлларимиз гўзалликка инти-либ, "Гўзаллик салони"га бо-

ришни канда қилмайди. Тўй бор, ҳашам бор, ахир! Бунинг учун эса барча шароитлар му-ҳайё қилинган. Қишлоқларимиз-да ҳам шаҳарниқидан қолиш-

майдиган пардоз-андоз салон-лари йил сайин кўпаймоқда. Энди аёлларимиз, қизларимиз нафақат тўй ёки байрамларда, балки оддий кунларда ҳам са-лонларга боришади. Ҳозир ёнма-ён неча маъиш хизмат кўрсатиш шохобчалари фаоли-ят юритаётган бўлса, барчаси-да аёллар навбат кутаётгани-

нинг гувоҳи бўласиз.

Юртимизнинг ҳар бир гўша-сида ташкил қилинаётган турли касб-хунарларга йўналтирилган ўқув марказларида қизларнинг хунар ўрганаётгани ҳам турмуш мада-ниятимизнинг оша-ётганидан далолат. Мен ҳам "Зиё нур" ўқув марказида қиз-ларга соч турмакла-ри бўйича сабоқ бераман.

Ахир, инсонлар-га соғлиқ ва гўзал-лик улашишдек са-воб ишни қилаёт-ганлар кўплиги учун ҳам ҳаётимиз ёруғ-ликка, гўзалликка тўлиқ.

Бу соҳада юртимиз гўзаллик тарқатувчиларининг ютуқлари анчагина. Ҳар йили Мустақил-лигимиз тўйи арафасида сар-тарош ва косметологларимиз Санкт-Петербургда халқаро ми-қёсда ташкил этиладиган "Нева қирғоқларида" деб номланган кўрик-танловда муваффақият-ли иштирок этиб, 40 дан ошиб

мамлакатнинг энг маҳоратли сартарошлари орасида эркак-лар ва аёллар соч турмаги бўйича фахрли ўринларни эгаллаб қайтишади. "Тўй танта-налари", "Замонавий соч тур-маклари", "Тарихий соч турмак-лари", "Янги соч турмаклари" номинациялари бўйича кўргаз-малар намойиш этилади. Мен ҳам сартарошлар орасида ўтказилаётган танловларда қат-нашиб Ўзбекистон чемпиони бўлдим. Энди яқинда — сен-тябр ойида Санкт-Петербургда ўтказиладиган халқаро танлов-га тайёргарлик кўраяпман.

Дания, Польша, Исроил, Ко-рея, Хитой каби бир қанча мам-лакатларда бўлиб келган юртим-из гўзаллик тарқатувчилари-нинг ишлари хорижликларда катта таассурот қолдирмоқда. Соч турмагига миллийликни синдириб уйғунлаштирганимиз учун биз танловларда доимо ғолиб бўлиб келамиз. Қолавер-са, бундай танловларга қатна-шишимиз тажриба орттириши-мизда қўл келади.

Инсонга чирой бахш этиш ҳам аслида санъат. Чунки гўзаллик абадий, аёл гўзал бўлса — ҳаёт гўзал, яхшилик, ўз ортидан эзгуликни, ахлоқни-ни эргаштиради.

Сайёра ҚОДИРОВА,
Ўзбекистон сартарошлари
ва косметологлари
ассоциацияси аъзоси

ДЎРМОНДА МУШОИРА

Президентимизнинг "Ўзбекистон Респу-бликаси давлат мустақиллигининг йигирма беш йиллик байрамига тайёргарлик қўриш ва уни ўтказиш тўғрисида"ги қарори ёзу-чи-шорларимиз фаолиятига ўзгача масъу-лият юкляди. Халқимизга манзур асарлар битиш бахтидан баҳраманд бўлаётган адиб-ларимизга Мустақиллик ва бунёдкорлик мав-зуси кўтаринки кайфият ва илҳом бағишла-моқда.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида Ватан ва мустақиллик мавзусида битилган янги асарлар кўлөзмаларини муҳокама қилиш, хали бўёғи қўрмаган китоблар тақдирот-ларини ўтказиш кизгин тус олган. "Дўрмон" Ижод уйида "Гўзал ва бетакорримсан, му-қаддас Ватаним, жоним сенга фидо, Ўзе-бистоним" мавзусида она диёримиз муста-қиллигининг 25 йиллигига бағишланган му-шоира бўлиб ўтди.

Тadbirkor Дўрмонда ижод қилаётган шо-ирлар, ёзувчилар, журналистлар ҳамда ушбу сўлим масканинг меҳнат жамоаси иштирок этди.

Таниқли ёзувчи, Давлат муқофо-ти совриндори Носир Фозилов му-шоира аввалида Мустақиллик йил-ларида юртимизда амалга оширил-ган улкан бунёдкорлик ишлари, туб ислохот-ларнинг тарихий аҳамияти, халқимиз ҳаёти-даги ушбу улғувор янгиланишларни бадий ижодда акс эттириш, адибнинг Ватан олди-даги бурч ва масъулиятлари ҳақида сами-мий ва жонли фикрларини изҳор этди.

А.Шер, Ҳ.Мухаммад, М.Мирзо, Т.Али, С.Рауф, К.Аваз, Г.Матёкубова, Н.Аминжон, Х.Ақромова, Р.Мусурмон ва бошқа ижодкор-лар Ватан, мустақиллик, тинчлик қадри мав-зусидаги янги шеърларини ўқиди-лар.

Мушоирада иштирок этган Аҳмед Ақназаров, Туркменбай Жи-емуродов, Бекназар Эрназаров каби қора-қалпоқ ижодкорлари Истиқлол йилларида овоз ва обод юртимизда қўрилган янги ин-шоотлар ҳақида фахрлилик сўзладилар.

Ўз мухбиримиз

Тadbirkor

ЯХШИЛАРДАН ТИНГЛАБ ҲИКОЯ

— Учта даврни кўрдим, — деганди ўшанда Уйчининг Файзиобод қишлоғида истиқомат қилаётган отахон, юз ёшдан ошган мўйсифид Умматали бобо Юнусов. — Вилоят, туман, шаҳар марказини қўйтулинг, ўзимизнинг қишлоқдан гапиринг. Бу ерни қишлоқ деб бўлмайди, нақд шаҳарнинг ўзгинаси-я! Николай замонида мардикорликдан бўшамадик, шўролар даврида ўзлитимиздан айрилдик. Мана энди одамдай яшайдиган бўлдик. Кексалар иймонда, ёшлар илм, ижод, спортда барқарор...

Бу гапларга ҳам қарийб ўн йил бўлди. Шу қисқа даврда яна қанча бунёдкорликларга та-рих шохид. Мамлакатимиз қўлга киритган олам-шумул ютуқлар нафақат бизнинг ҳудудда, бал-ки бутун жаҳонда эътироф этилаётганига ис-таганча мисоллар келтириш мумкин. Фақат бунди оддий кўз билан эмас, балки қалб кўзи билан қўриш, ҳис қилиш лозим. Ёшларимиз ҳам бундан чорак аср олдинги ёшлар эмас. Улар дунё билан тиллашади, диллашади, фикри теран, мушоҳадаси ўткир ёшлар. Касбимиз тақозоси билан ана шундай теран фикрлайди-ган ёшлар билан кўп мулоқот-да бўлганман.

— Биз ёшларга яратиб бе-рилаётган шароити кўрсатила-ётган ғамхўрликлардан беҳад миннатдоримиз, — дейди талаба қизларимиздан бири. — Прези-дентимизнинг мана бу фикрларига эътибор бе-ринг-а: "Қиз бола, аввало, касб эгалласин, ўз фикрига эга бўлсин, ҳаётини ангалсин. Шундан кейин у ҳаётда ўзининг муносиб ўрнини топади, жамиятнинг фаол аъзосига айланади, эртага у қурайдиган оила ҳам му-стаҳкам бўлади". Юртбошимизнинг бундай

оталарча ғамхўрликлар, айнан бизнинг эртан-ги бахтли тақдиримизга қўйилган тамал тоши эканидан бошимиз самод, десам муболага бўлмайди.

Кизчанинг эртанги кунга жуда катта иштиёқ, умидворлик балқиб турган ёниқ кўзларига, ёшликка хос ҳароратли сўзларига эътибор қаратар эканман, беихтиёр "Қамолот" ёшлар ижтимоий ҳаракатининг "Биз — буюк юрт фар-зандларимиз" шиори остида Наманганда ўтган фестивал доирасидаги тadbirkorлар ҳаёлимизда жонланди.

Салкам бир асрлик табаррук ёшни қоралаб қолган устоз Самсоқбой ота Низомовни жон-ли тарих, дейиш мумкин. У кишининг билан-ларидан билмаганлари, кўрганларидан кўрма-ганлари кам. Айниқса, таълим тизими, муста-қиллигимизнинг бу соҳага берган оламшумул имкониятлари ҳақида тўлиб-тошиб гапиргани-да соҳадаги имкониятлар салмоғидан гурур-ланасиз.

— Болаликда катта бўлишни орзу қиларкан-сан, кексайганда болаликни кўмсаркансан, — дейди ота ўйчан қиёфада. — Бизнинг болали-гимиз фақат турмуш ташвишлари, азобу уқубат-ларидан бошқа нарса эмасди. Битта хонада бир неча синфлар ўқиганини, мактаб то-мидан чакки ўттиришини, дафтар-китобларни латтага тугиб юришимиз-ни айтсак ҳозирги ёшлар ишонмас-лиги турган гап. Мустақиллик, энг ав-вало, болаларимизнинг спорт билан астойдил шуғулланишлари учун ҳам моддий, ҳам маънавий, ҳам ҳуқуқий асосларни яратиб бергани учун ёшларимиз барча жабҳаларда жаҳон ареналарида чиқаётгани ниҳоятда қувонарлидир.

Вилоят миқёсида аҳоли, айниқса, келажакимизнинг ҳақиқий эгалари бўлган ёшлар ўртасида соғлом тур-муш тарзини енг қарор топтириш, жисмоний тарбия ва спортни ом-маллаштириш, янги-янги спорт комплексларини қуриш борасида катта ишлар қилинмоқда. Бу эса мустақиллик шарофати билан очилган хал-қаро миқёсдаги жаҳон ва Осиё чемпионатла-

ри китобига номлари ёзилажак ёшлар учун пиллаоя бўлиб хизмат қилиши аниқ.

Ижод, санъат, тadbirkorлик борасида ҳам вилоятимиз ёшлари ютуқларга эришаётганли-ги бу борада қилинаётган фаол ҳаракатларнинг самарасидир. Норин туманидаги чекка бир қишлоқнинг 21-мактаби 8-синфида таҳсил ола-ётган Гулном Эркинованинг Россиянинг Суз-даль шаҳрида ўтказилган "Золотое кольцо" хал-қаро болалар фестивалида олган дипломи, "Ташаббус" кўрик-танловининг жорий йилдаги республика босқичида ғолиб қикқан Наманган туманидан ёш тadbirkor Жобирхон Камо-лиддиновнинг биринчи ўрин соҳиби сифатида

диплом, олтин медал ва Президент совғаси — "Спарк" автомобилни қўлга киритгани бунга ёрқин мисол бўла олади. Таълим бериб тарбия-лаш, тарбиялаб таълим бериш тамойилига қатъий риоя қилиш, миллий ва умумбашарий қадриятлар асосида мамлакатимиз раҳбари қўётган юксак талаблар даражасида жаҳоннинг энг ривожланган давлатларидаги тенгдошла-ри билан бемалол баҳслаша оладиган етук, баркамол авлодни вояга етказиш ҳаммамизнинг бош мақсадимиздир.

Тинч ва осойишта ҳаёт, яратувчи-лик, кенг қўламли бунёдкорлик ту-файли Наманган вилояти ҳам тобора тараққий топиб бормоқда. Вилоя-тимизнинг туман, шаҳарлари маркази-ни қўйтулинг, қишлоқ қаҳарларида намунавий лойиҳалар асосида 4 мингдан ортиқ уй-жой қурилиб тан-танали топширилди. Мазкур массив-ларда 216 километр ичимлик суви тармоғи, қарийб 100 километр электр, 186 километр газ тармоқлари ва 178 километр йўл ҳамда 114 та инфрату-зилма иншоотлари барпо этилгани-

дан аҳоли хурсанд. Эзгу мақсадлар, ширин орзулар, эртанги кунга ишонч тўғриси билан яшаган миллиятти-на бунёдкорона ишлар билан шуғулланиб, ўз келажакни ҳақида қайғуради, интилади, изла-нади. Шу боисдан ҳам бир замонлар фақат гу-лар билан донг таратган наманганликлар ис-тиқлол шарофати билан қўлга киритган тинч-осуда турмуши, аҳил-тотув ҳаёти, серфайз кўча-ҳиёбоналарию гузарлари, бири биридан гўзал, тароватли масканлари, шуларга яраша фаровон турмуши билан бутун мамлакат аҳли қатори мамнун яшаётганини ҳар қадамдаги ижобий жараёнлардан илғаш қийин эмас. Халқ депутатлари Наманган вилояти кенгаши-нинг ўтган йилги навбатдан ташқари сессия-сида муҳтарам Президентимиз барча жабҳа-ларнинг тараққийёт йўлини белгилаб берату-риб, вилоятнинг sanoat салоҳиятини ва инф-ратўйимасини кескин ривожлантириш бўйи-ча 2016-2019 йилларга мўлжалланган махсус дастур устида бошланган ишлар ўз ақнига етаётганини маълум қилди. Қаранг, мазкур да-стур асосида, муҳтасар қилиб айтганда, тўрт йилнинг ўзида 250 дан зиёд лойиҳани жорий этиш ва шу ҳисобдан 16 мингдан ортиқ иш ўрни яратиш кўзда тутилаётгани бу лойиҳа-

нинг кенг қўламли эканини кўрсатиб туриб-ди. Энг муҳими, мамлакат аҳли орасида хунар-манд, айниқса, sanoatга мойил, яъни азалдан хунармандчиликка мосланган Наманган аҳли учун янги-янги имкониятлар ва шарт-шаро-итлар эшиги кенг очиб берилди.

Кундан-кунга янада кўркам ва обод бўлаёт-ган кўча ва гузарларнинг гулгун қиёфаси, бар-ча соҳалардаги ижобий ўзгаришлар, энг муҳи-ми, одамларнинг баланд кайфиятида яққол кўринмоқда. Боғларимизнинг бу йилги саҳова-тидан арзоналашиб бораётган бозорларимиз, мўл-кўл ҳосил нишонларини тугаётган пахта-зорларимиз тароватидан кўнглилар тўқ, кайфи-ятлар хушнуд. Янги давр, янада тўқин ва фа-ровон ҳаёт нашидасидан беихтиёр диллар қувончга тўлади.

Зиёвуддин МАНСУР,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси

Гулнора НУРЛЕПЕСОВА

ГҶЗАЛЛИК БИР КҶЗТУ

КҶНГИЛ

Инсон кўнгли эрур аслида оппоқ,
Унинг гўзал нақши — севмоқ, яратмоқ.

Кўнгли бепойдир, мезон топилмас,
Агарда кенг бўлса — дунё тор бўлмас.

Инсон забт этмаган чўққи бўлмайди,
Кўкка интилмас — кўнгли тўлмайди.

Кўнгиладан чиқса оламга кўёш,
Нури кенг жаҳонга ёяр кенг қулоқ.

Гўзаллик бир кўзга бўлса агарда,
Шул кўзга бергисиз олтинга, зарга.

Кўзга синса, ердан териб олинмас,
Одамнинг кўнглини оғритмагин, бас.

Авайланг, азизлар, одамнинг кўнгли —
Фаройиб мулкдир бу — гулларнинг гули!

Ёруғ олам мангу гулларга тўлар,
Кўнгли кўнгиладан йўл топса агар!

ОҒАЛАРИМ

Елкангизда давр юки,
Ибратлидир ота-теги,
Ҳар бири — бир уйнинг беги,
Инобатли оғаларим.

Юзларингиз иссиқ бирам,
Таърифлашга етмас сўз ҳам,
Бари жонга азиз акам,
Салобатли оғаларим.

Ўзим гуддай нозик жонман,
Сиз борсизки, хотиржамман,
Яхшиликдан илҳом олган,
Тароватли оғаларим.

Эзуликнинг посбонисиз,
Эл-юртимнинг қўргонисиз,
Халқимизнинг тарлонисиз,
Матонатли оғаларим.

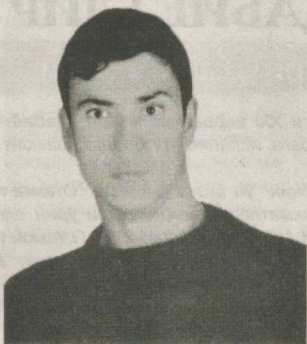
Сизлар борки, тинчдир элим,
Тўқиниланар дарё, кўлям.
Халққа ишонч, ибрат, билим —
Саодатли оғаларим.

Қорақалпоқчадан
Музаффар АҲМАД таржимаси.

Г.НУРЛЕПЕСОВА 1961 йили
Қорақалпоғистон Республикасида
туғилган. Ўзбекистон Миллий
университетининг журналистика
факултетида ўқиган. Шоирнинг
“Қайлардасиз, кумуш булоқлар?”,
“Суянчиғим” каби шеърӣ тўпламлари
нашр этилган.

Барака БОҚИЙ

БАЛАНД ТОҒНИНГ ЛОЛАСИ

СЕНИ ХАҶУЗ
ЭСЛАЙМАН

Тошса кўнглим жоласи,
Шеърға кўчар лоласи,
Баланд тоғнинг лоласи,
Сени ҳаҳуз эслайман.

Қандай дилбар эдинг-а,
Мени унут, дединг-а,
Ўзинг айтгин, нединг-а,
Сени ҳаҳуз эслайман.

Бизни айирди тақдир,
Эҳтимол, уям ҳақдир.
Ўтсам шунча йиллар,
Сени ҳаҳуз эслайман.

Тирикман, демек борман,
Кимгадир керак, ёрман...
Барибир ишқсиз хорман,
Сени ҳаҳуз эслайман.

Б.БОЛТАЕВ 1989 йили Қашқадарё
вилоятида туғилган. 2009 йилда Муборак
саноат касб-ҳунар коллежини тугатган.
“Сени кўрганда” номли илк шеърӣ
тўплами чоп этилган.

ДАРЁНИНГ УЛ ЮЗИДА...

Бошимда ишқнинг ўйи,
Дарёнинг бул юзида.
Қурибди ёрнинг бўйи,
Дарёнинг ул юзида.

Мени ларзага солди,
Хаёлимни ҳам олди,
Кўзлар нигорон толди,
Дарёнинг ул юзида.

Ўтолмай боқиб кетди,
Бағримни ёқиб кетди,
Гулларим оқиб кетди,
Дарёнинг бул юзида.

Бошимда ишқнинг ўйи,
Дарёнинг бул юзида.
Қурибди ёрнинг бўйи,
Дарёнинг ул юзида.

Гулноза НАЗАРОВА,
Зулфия номидаги Давлат мукофоти совриндори

ОНА ТУПРОҚ ИСИ

Ўшанда тўртинчи ё бешинчи
синфда ўқирдим. Гарк пишганидан
ерга эгилиб қолган шафтоли шох-
ларини кўтараётди, орзуларим
ҳақида тўқиниланиб гапирётган-
нимга қулоқ тутатган тоғам
сўроққа тутди:

— Чет элда ўқийман, Америкада
яшайман дейсан, юрагингдан ай-
рилиб зерикмайсанми, жиян?

“Йўқ”, дея дадиллик билан жа-
воб бераман.

Агар ўшанда тоғам айтганлари-
дек, юрагим ўзида, гупури ки-
шоларимда эди, ўйлабров жавоб бер-
ган бўлардим. Энди-энди бун-

дан узоқ йиллар илгари тоғамнинг саволлари юрагимга ҳақиқат уру-
ғини сочиб, Ватанга бўлган меҳру муҳаббатимни алагалатди юб-
ганини сезаётгандекман. У киши ерга эгилди-да, бир тутам райхон-
ни юлиб, сўради:

— Бунинг нималигини биласанми?

— Райхон-да, тоғажон, райхон!

Шу пайт тоғам райхонни мириқиб ҳидлаб, кафтлари орасида эз-
гач, бир бўлагини оғзига солди, бир бўлагини менга узатиб, сўради:

— Нимани ҳиди келяпти?

Шунда мен узоқ ўйландим. Ахир, райхондан райхон ҳиди келиши-
ни иккаламиз ҳам биламиз, лекин тоғам нега бунча атайлаб сўрапти?
Узоқ жимликдан сўнг гап бошлади:

— Ҳўш, ниманинг ҳиди келади? Билмасанг, билиб кўй — райхон-
дан Ватан ҳиди келади! Сен шу ҳидни сезаяпсанми ўзи? Ёдингда
бўлсин, Ватан ҳидисиз бир кун ҳам яшаб бўлмайди. Кўнгил хотир-
жамлиги учун Ватанинг бағрида эканингни ҳар лаҳза сезиб, ҳис қилиб
туришинг керак.

“Ватан ҳиди!”, “Ватан ҳиди!” дея ичимда қайта-қайта такрорла-
дим. Мана ўша сўз. Мана, мен сўзга кўчиролмаган туйғу! Мана,
ёмиргар, ўт ҳиди уфуриб турган шудрингга, қора қозонда тутун
ҳиди ўтириб қолган овқатга, дадамнинг тер босган чопонига, со-
мон ва қишлоқдаги кадрдон ҳовлимизга бўлган муҳаббатимнинг
сўзга кўчган қиёси — Ватан иси!

— Тоға, райхонда Ватан иси бўлса, анув тоғнинг ҳам ҳиди борми?
— Албатта, тоғдан асрларнинг ҳиди келади, асрлардан эса — орзу
ва армонлар ҳиди. Орзу-армонларда мардлик ва жасорат ҳиди бор.
Асрлардан халқ юрагининг гупури келади.

Тоғам кафтини тўлдириб ариқдаги сувдан ичди.

— Тоға, сувнинг ҳам ҳиди бор-а, — ҳайрат билан сўрайман мен.

— Ундан саҳийлик ва ҳаётнинг иси келади. Буларнинг барини Ватан
ҳиди жамлайди, жиян. Биласанми, ўзбеклар феълда ўзгартириб, йўқ
қилиб бўлмайдиган нимадир бор, бу — она ерга боғлиқликдир. Шу-
нинг учун ҳам ҳар бир ўзбек тупроқ ҳидини яхши кўради. Чунки туп-
роқда Ватан таровати бўлади!

Ватан иси! Ҳозир отамни, ака-опаларимни, онам пиширган иссиқ
нонларни, мактабимдаги илк кўнгирикни, биринчи ёдлаган ва би-
ринчи ёзган шеъримни, тенгдошларим ўртасида кўлма-қўл бўлган
илк китобимни, Темирийлар авлодининг давомчиси бўлган Мирон-
шоҳ ўғлини дунёга келтирган кунимни эслайман.

Ватан билан боғлиқ шеърлар ёзилди, куйлар яратилди, қўшиқлар
қуйланди, расмлар чизилди. Ватанга бағишланган қиёси йўқ бино-
лар қурилди.

Ватан ҳавоси шу даражада тоза ва мусаффоки, қалбингни тўлди-
риб нафас олсанг ҳам тўймайсан киши. Чуқурроқ нафас олсанг борми,
Ўзбекистоннинг бошқа бурчагида бўлсанг ҳам Жиззах олмала-
рию Самарқанд нонларининг бўйини ҳис этасан.

Қишлоғу шаҳарларни бириштириб турадиган боғу роғлар, қир-
адирларнинг муаттар ислари кишини маст қилишга ҳам қодир. Да-
лаларда эса — қоришиб кетган ўтлар, гуллар ифори анқийди.

Баҳорда-чи, баҳорда она юртимиз тупроғидан эриган қорлар, би-
нафшалар ва настирларнинг бўйи келади! Қирларга бош қўйган
қизгалдоғу лолаларнинг таърифини айтишга не ҳожат. Улардан ҳам
она замин ифори таралади.

Ёзда ширин меваларнинг аралашмаси, кузда эса ёмғирда чўмил-
ган узум ва қовунлар ҳиди. Эндигина соғилиб ўчоқда қайнаётган сут-
нинг исини айтмайсизми? Бугдойзорлар иси, иссиқ нонларнинг ис-
лари-чи! Яна Ватанимиздан орзуларга тўла болалигимизнинг, азиз
онамизнинг беминнат меҳри, суянчиқларимиз — кадрдон оталари-
мизнинг пешона тери билан ҳалол меҳнатининг, яқинларимиз кулги-
сининг азиз ва қадрдон ислари келади.

Тонгларидан ҳам, оқшомларидан ҳам жаннат ислари уфурдиган
шу азиз Ватанимиз абадий бор бўлсин!

Г.НАЗАРОВА 1985 йили Бухоро вилояти Шифиркон ту-
манида туғилган. Ўзбекистон Санъат ва маданият инс-
титутини тамомлаган. “Қилбағҳим ота”, “Қалдирғоч-
лар қайтмаган баҳор” сингари китоблари нашр этилган.

Бугунги фаровон ва тинч-осойишта кунлар ўз-ўзидан бўлиб қолгани
йўқ. Мустақил мамлакатимизда буй кўрсатаётган ободликни кўриб
ҳайратга тушамиз, қувончимиз ичимизга симгайди. Энди
юртдошларимиз ўйим-чуқур кўчалардан, йўллардан юришни, эски
гузарларда, маҳалла ва қишлоқларда яшашни ўзлари учун ор, деб
билади — ҳамманинг кўнгли ободликни тусаб қолди. Дарҳақиқат,
ободлик, озодлик инсон руҳиятига кўтаринкилик бағишлайди —
кайфиятини кўтаради, қалбига ғурур-ифтихор бағишлайди. Чиройли
хиёбонларда сайр қилиш, фавворалардан завқланиш, бежирим
йўлаклардан юриш кишининг маънавий дунёсини юксалтиради.

Ашурали ЖҶРАЕВ

ОБОДЛИК
СИМФОНИЯСИ

Ўзбекистон Республикаси мустақилли-
гининг 25 йиллиги муносабати билан мам-
лакатимиз бўйлаб қизгин ижодий учрашув-
лар, маданий тадбирлар ўтказилаётир.
Уларда сўзга чиқаётган таниқли ижодкор-
лар, санъаткорлар, олимлар қаторида тад-
бир иштирокчилари ҳам сўз олиб, ўзла-
ри яшаётган туман, шаҳар, маҳалла ва
қишлоқларда амалга ошаёт-
ган бунёдкорликлар ҳақида
ғурур билан сўзлайдилар,
бу ўзгаришларнинг фаол
иштирокчиси эканликларидан фахрлана-
дилар. Демак, фақат юрт эмас, балки юр-
тдошлар онги, тафаккури ҳам ўзгариб бо-
раётгани қувонарли. Давр билан ҳамқадам
одамларнинг турмуш-тар-
зи ҳам юксалаётир. За-
мон мисоли тезкор по-
езддай жадаллаб бораёт-
тир. Бу шиддаткор поезд-
нинг бир бекати ободон-
чилик бўлса, бошқа бе-
кати бунёдкорлик. Бир
бекати тинчлик, бир бе-
кати фаровонлик...

Ўзбекистон Респуб-
ликаси Президенти Ислам
Каримов жойларда ижти-
моий-иқтисодий ислохот-
ларнинг бориши, амалга
ошириляётган бунёдкор-
лик ва ободонлаштириш
ишлари билан яқиндан
танишиш мақсадида шу йил 30 июнь — 1
июль кунлари Қашқадарё вилоятида бўл-
ганда Қарши туманидаги “Шукрона” фер-
мер хўжалиги даласига ташриф буюрди
ва бу ерда вилоят фаоллари, хотин-қиз-
лар ва ёшлар вакиллари билан дилдан
суҳбатлашди. Самимий мулоқотлар чоғи-
да Президентимиз фақат Қашқадарё ви-
лояти учун эмас, балки бутун мамлақати-
мизнинг бугунги ва эртанги тараққиётига
беvosита тегишли бўлган долзарб маса-
лалар ҳақида гапириб, жумладан шундай
ибратомуз сўзларни алоҳида таъкидлаб
ўтди: “Айни вақтда, бошқа бир томон-
дан қараганда, у даврни ҳам билиш ке-
рак. Яъни, сохта ва ёлғон сиёсат асо-
сиға қурилган совет давлатининг бар-
ча кирдикорларини ёшларимиз били-
ши, мустақиллик билан мустабид тузум
даврини қиёслаши ва ҳолисона ҳуло-
салар чиқара олиши лозим”.

Шу ўринда таққослаш учун бир воқеани
эсламоқчиман. Собиқ шўро даврида “Ҳам-
қишлоқларимга мактублар” номи билан Кар-
мана тумани Жалойир қишлоғида яшади-
ган қишлоқдошларимга туркум мактублар
ёзгандим. Қишлоқ фожияларига бағишлан-
ган бу мактублар асосан “Ўзбекистон ада-
биёти ва санъати” газетасида эълон қилин-
ган. Ҳар бир мактуб эълон қилингандан сўнг
тахриратта республиканинг турли қишлоқ-
ларидан даста-даста хатлар келарди. Кўпин-
ча юракни жизиллатадиган бу хатларни бош
муҳаррирининг ўзи эринмай “Куюнчақ газет-
хонлардан хатлар” руқни учун сараларди.
Чунки ўша даврдаги қишлоқ таъвешлари,
муаммо ва камчиликлари фақат Жалойир
қишлоғи учун эмас, балки республикамиз-
даги барча қишлоқларга ҳам тегишли эди.
Мисол учун, ўша даврларда қишлоқларда уй-
жой муаммолари билан бирга газ, электр,
йўл ва тоза ичимлик суви ҳаёт-мамонт маса-
ласи эди. Бундай танқидий руҳдаги макту-
блар учун ўша даврдаги вилоят ва туман раҳ-
барларидан аччиқ “раҳмат”лар эшитганимиз.
Лекин тўғри гапни ёзаётганимиз учун отам
раҳматли қўллаб-қувватлаганлар, далда бер-
ганлар.

Ёзганларимиз фақат қозғаларда қолиб кет-
ди десак, унчалик тўғри бўлмас. Лекин жид-
дий ва ўткир муаммолар ўз вақтида ҳал
бўлмагани қишлоқдошларим ҳаёти кундан-
кунга оғирлашиб, яшаш шароити тобора қий-
инлашиб боргани ҳақиқат эди. Чунки му-
стабид шўро тузумида инсон қадри, ҳурмати
ва унинг турмуш тарзи, яшаш шароитига
эътибор ҳўжажўрсинга эди. Баъзан ижодкор-
лар “Сертупроқ ва чанг кўчаларда яланг оёқ
юриб, чангитиб катта бўлганимиз”, деб фахр-
ланиб ёзишди. Лекин чанг ва ғариб кўча-
ларда ўриш ҳам одамнинг тарбиясига, ма-
даниятига қанчалар ёмон таъсир этиши мум-

кинлигини ўша вақтларда билмаганимиз.
Шўро ваъда қилган “фаровон ҳаёт”, “гўзал
турмуш”, “порлоқ келажак” фақат қозғалар-
да бўлиб, кўчаларни безаб турган қулоч-
қулоч широрларда акс этганди, холос. Ўша
даврда широрбозлик авж олганди. Деҳқон-
нинг, зиёлининг, ёшларнинг ўз широрлари
бўларди. Афсуски, бу широрлар қанчалар ба-
ландпарвоз бўлмасин,
дўмбира қилиб чалинмасин
ҳаётдан мутлақо йироқ ва
ёлғон эди. Афсус-надоматлар
бўлсинки, халқимиз етмиш йил ана шу сохта
широрларга, қуруқ бақир-чақирларга ишониб
яшади. Охир-оқибат ҳаммаси сароб бўлиб
чиққанига ҳаммамиз ғувоҳ бўлдик.

Ҳақиқат излаб, аччиқ из-
тироблар билан ёзилган
мактубларимни ўқиган бир
ёзувчи дўстим ярим ҳазил,
ярим чин билан мендан:
“Жалойир обод бўлдим,
Ашурбой?”, деб сўради.

Бугун ўша азиз дўстимга
ғурур ва ифтихор билан:
“Жалойир қишлоғи ҳам
мустақиллик туфайли обод
бўлиб, кундан-кунга гўллаб-
яшнаб чирой очиб бораётир.
Жалойирликлар ҳам янги-
янги кўркам уй-жойларда
фаровон ҳаёт кечирмоқда.
Йўллар равон, қишлоқ газ ва
ичимлик суви билан таъмин-
ланган”, деб ҳайқиргим келади.

Ҳақиқатан ҳам мустақиллик шарофати
билан Жалойир қишлоғи кундан-кунга чи-
рой очиб, обод ва кўркам бўлиб бораётир.
Салкам 20 минг аҳоли истиқомат қилаёт-
ган ушбу қишлоқда бешта ўрта умумтаълим
мактаби бор. Шундан тўрттаси янгидан
қурилди, биттаси қайта таъмирланди. Кар-
мана саноат ва иқтисодиёт касб-ҳунар кол-
лежи биноси қишлоққа кўрк бағишлаб ту-
рибди. Қишлоқ аҳолиси соғлигини таъмин-
лаш мақсадида замонавий тиббиёт ускуна-
лари билан жиҳозланган учта қишлоқ врач-
лик пунктнинг янги бинолари қад рост-
лаган. Қишлоқ фуқаролар йиғини барча
шароитларга эга бинода фаолият юритмоқ-
да. Болалар боғчаси, замонавий тўйхона ва
маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари иш-
лаб турибди. Мустақиллигимизнинг 25 йил-
лик тўйи арафасида қишлоқда йирик су-
пермаркет очилади.

Шуни алоҳида мамнуният билан таъкид-
лаш жоизки, Кармана туманининг йирик —
Дўрмон, Ҳазора, Нарпай, Малик работ
қишлоқ фуқаролари йиғинларида ҳам обо-
дончилик ишлари қизгин давом этаётир. Бу
мисолларни “Ким эдигу ким бўлди?” де-
ган саволга жавоб тариқасида, яқин ўтмиш
билан бугунги дорилмомон кунларни таққос-
лаш учун келтираяпман. Бундай ибратли,
ҳаётӣ далилларни мамлакатимизнинг ис-
талган тумани ва қишлоқлари мисолида
келтириш мумкин.

Бугун Ўзбекистонни саёҳат ва зиёрат
қилишга чоғланган инсон ҳайрат ва ҳаяжонга
тушмай сира илоҳи йўқ. Ўнгга қарасак —
ободончилик, чапга қарасак — бунёдкорлик,
қаршимизда эса улкан қурилишлар. Илоё,
кўз тегмасин...

Йигирма беш йилдирки, мустақил Ўзбе-
кистон қайта бунёд бўлиш ва чинакам обо-
дончилик фаслига кирган. Шаҳар ва қиш-
лоқлар чирой очиб, янада юксалиб, тарақ-
қий этиб бораётир!

Йигирма беш йилдирки, она заминимиз-
да озодлик ва ҳурлик наволари янграйди!
Йигирма беш йилдирки, барча соҳаларда
тараққиёт ва юксалиш барқарор!

Йигирма беш йилдирки, осмонимиз му-
саффо, тинчлик — кўрғонимиз!

Ўзбекистонда бўлаётган ҳар бир улкан
ўзгариш ва бунёдкорлиқнинг ўзи бир дос-
тон, бетакрор қўшиқ.

Бугун муҳтарам Президентимиз раҳнамо-
лигида ҳаммамиз обод қилувчилар, бунёд
этувчилар сафидамиз.

Мустақил она юртимиз, жонажон Ўзбе-
кистонимиз бўйлаб ободлик симфонияси
авж пардаларда баралла янграмоқда. Бу
буюк симфония ҳар бир Ватандошимизнинг
қалбига ақд садо бериб, бизни буюк кела-
жак сари чорламоқда.

Илк танишув

Алишер Навоий назарида сўз қондасига мунтазам рию қилиш — шеърини тафаккур тарзи учун низоъда муҳим омил эди. Эҳтимом шундандир, шоир ижодида тақдор қўлланилган сўз аслида бетакрор маънога эга. Унинг ғазалиётидаги ҳар бир сўз ёки тимсол маъносининг зидди ҳам бор.

Сир эмаски, шоир ғазаллари замирида ботиний ишқ муҳассам. Зотан, шоир фикрича, илоҳий ишқ, аслида ботинийдир. Албатта, Шарқ шеърлятида уни китобхонга ўқитириш учун турли бадий воситалардан, ҳатто зоҳирий тимсол-рамзлардан кенг фойдаланилади. Бунда китобхоннинг зоҳирий мушоҳадалардан сўнггина ботиний маъно сари интилиши кўзда тутилган. Биз қуйида ана шундай ғазаллар сирасига кирувчи “Бадоеъ ул-васат”нинг 51-ғазалини шарҳлашга уринамиз.

Ишқинг ихфосига не янгли бўлайин муртакиб
Ким, бўлурмен, ҳар киши отининг туттач музтариб.

Эйки, дерсен: Бормасун ул юз сари кўнглунг куши,
Ким кўрубтур шамъдин парвона бўлмоғ мужтаниб.

Кўрмаган мушкин саҳоб ичра паёнай сонқа,
Дуди оҳимдин дамо-дам шуълалар кўр мултаҳиб.

Ғаъ кўзидин ўлтурур, гоҳи лабидин жон берур,
Шўхлигиндир анга ҳар дам бурайин муңқалиб.

Риндлар, ифлосдин ғам йўқ, тўқилган боладин
Айш этарсиз, чунки муғ дайрига кирди муҳтасиб.

Итларингта нисбатини рост қилсам, Каҳф ити
Одамларга ўзин қилган кебидир муңтасиб.

Марқабинг жавлонид бошин Навоий қилди гўй,
Ишқ аро бўлди ажаб сарғашталиққа муртакиб.

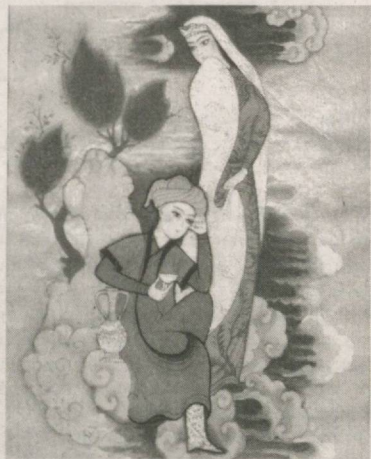
Бу ғазал ўқувчига Шарқ шеърлятига хос лирик ишқнинг не чоғли руҳий мақомда эканлигини янада чуқурроқ англатишга қаратилган.

Энди байтлар шарҳига ўтайлик.

Ишқинг ихфосига не янгли бўлайин муртакиб
Ким, бўлурмен, ҳар киши отининг туттач музтариб.

Авалло, ушбу матлаъдаги энг характерли сўзга эътиборни қаратайлик. Бу арабча ихфо сўзидир. Бу сўз Алишер Навоий асарларида “яшириш”, “бекитиш”; “маҳфий” сингари маъноларда қўлланилади. Умуман, мумтоз адабиётда “ифшо” сўзи “фаш этиш”, “очиш”, “ошкор қилиш” маъносидати сўзининг зидди сифатида келади. Айни маънода матлаънинг қисқача мазмуни қуйидагича: гўё ҳар бир киши номининг тилга олганида қаттиқ изтироб че-

каман, тоқатсизланаман. Бас, шундай экан, қандай қилиб яширин, аниқроғи, ботиний ишқинг сари отланаман! Шоир фикрича, аслида чинакам ишқ хоҳ заминий, хоҳ мажозий, хоҳ

ҳақиқий бўлсин, у маҳфийдир. Зеро, бу ҳол, айниса, хос кишиларнинг наинки кўз, юз ва ҳатто кўнгли ифодаларида ҳам сезилиб турмаслиги жоиз. Бу — сир... Аммо киши бу йўлда доимо руҳий ҳаракатда бўлмоғи маъқул.

Эйки, дерсен: Бормасун ул юз сари кўнглунг куши,
Ким кўрубтур шамъдин парвона бўлмоғ мужтаниб.

Байтнинг қисқача мазмуни: яна дейсанки, кўнглинг куши маъшуканинг гўзал ози сари ҳаводис қилмасин! Бунинг ҳеч имкони йўқ. Ахир, ҳеч кўрган ёки эшитганимсан парвона ўзини шамдам олиб қочганини?!

Кўрмаган мушкин саҳоб ичра паёнай сонқа,
Дуди оҳимдин дамо-дам шуълалар кўр мултаҳиб.

Бугунги адабий жараёнда бўй кўрсатаётган ижодий изланишлар ҳар жиҳатдан таҳлил ва тапқинчи тақозо қилади. Айни мавзуда ижодкорларнинг фикр-мулоҳазалари ҳам адабиёт муҳлислари учун қизиқарлидир. Шунинг назарда тутиб адабий жараёнинг долзарб мавзулари ҳусусида уларнинг қарашларини ёритиб бориш мақсадида туркум суҳбатларни режалаштирганмиз. Ёзувчи Исажон Султон билан мунаққид Жовли Хушбоқов мулоқоти ушбу туркумнинг дастлабкиси.

— Сизга аёнки, ҳақиқий ижодкор — тақдорланмас, ўзига хос олам. Шу маънода, бугунги кунда турли — анъанавий реалистик, модерн, постмодерн услубларида ёзаётган ижодкорлар етишиб чиқаётганидан кўз юмиб бўлмайди.

Аслида асар анъанавий реалистик ёки модернистик услубда ёзилганидан қатъий назар адибнинг бадий маҳорати ҳал қилувчи аҳамият касб этиши сир эмас. Шундай экан китобхон учун турли услублар маҳсули бўлган “Уруш ва тинчлик”, “Вабо”, “Телба”, “Ёлғизликнинг юз йили”, “Ўткан кунлар”, “Навоий” романларининг бадий қиммати муҳими ёки уларда қайси услуб устуворлигими?

— Реализмнинг пайдо бўлиш сабаблари, қонуниятларини сиз мендан кўра яхшироқ биласиз. У лирик кечинмаларга бой чўмал романтизм ўрнини тўлдириши керак эди. Реализм реал ҳаётдаги реал воқеалар воситасида инсонни бутун мураккабликлари билан кўрсатиб бери. Иккинчи жаҳон урушидан сўнг тинчликка юз бурган дунё учун унинг ўрнини бошқа, инсонларни келажакка ундайдиган ҳаётбаҳоқор оқим эгаллаши керак эди. Масалан, бизнинг адабиётда у миллийлик ва озодлик истиғини ўз бағрига яширган мажозийлик кўринишида намоён бўлди. Реализмнинг ҳаёлотни, тасаввурни чеклаб қўйдигандай туюлиши бор гап. Шу боисдан ҳам бошқа услубларда асарлар яратила бошланди.

Ҳозиргача ўнлаб йўналишлар пайдо бўлиб, йўқолиб ҳам кетмоқда. Бу ёқда эса “шахс дегарадацияси”, деган ҳодиса ёпирилиб келмоқда. Дунёда авваллари сира кўрилмаган манфаатлар талоши давом этмоқда. Бутун-бутун халқлар сарсон-саргардон бўлиб қолётганига гувоҳимиз. Талотўплар аро кимдир ўз халқининг суратини мойбўёқ билан чизади, кимдир оддий қалам билан, кимдир фотосуратга олади. Яна кимдир ген тадқиқотлари ёрдамида оламдаги ўрнини тадқиқ қилади... Бу ишларни бажараётганларнинг барчаси бирдай эътиборга молик, деб ўйлаймиз.

— Мен ҳам аини шу маънода сўрамоқчиман: ҳўш, дунё адабиётида нималар рўй бераётир?

— Назаримда, жиддий индвидуаллашува рўй бермоқда. Адибнинг, шахснинг маълум воқеа-ҳодисага муносабати илк ўринга чиқмоқда.

Бир қарашда ёзувчи учун бу низоъда яхши имкониятдай туюлади. Ахборот чегараларининг йўқолиши одамларни бир-бирига яқинлаштирди? Йўқ, қайтагина хавотирлар ортди. Дунёда содир бўлаётган воқеалардан сония ўтмай хабар топиш қадриятлар устуворлигини янада орттирди. Ўзбек адабиёти янгиланишларга юз бурмоқда. Ҳўш, адиблар ижодида содда, самимий ўзбек кишиси тараннуми янада қувватланиб давом этаётгани тамоийилми, йўқми? Яқин ўтмишда зулму истибод остидаги кишиларнинг тараққиёт жараёнларидан олисдаги ҳаётдан баҳс этиларди. Бугун талотўп дунёда энг муқаддас ҳисобланган ўзликини сақлаб қолишга интилиш устун.

Бунда шундай бадий фикр илгари сурилади: гарчи чакмоқ қора булутлар тўқнашувидан ҳосил бўлса-да, лекин ҳеч вақт у ўша ерда кўнм топмаган. Бу ҳолат худди ботиний ишқ дардларининг маҳсули бўлган, яъни ўтли оҳимдан алангаланиб чиқаётган шуълалар аъмолига менгзашир. Нақадар фаройиб ташбеҳ!

Ғаъ кўзидин ўлтурур, гоҳи лабидин жон берур,
Шўхлигиндир анга ҳар дам бурайин муңқалиб.

БОТИНИЙ ИШҚ МУЖАССАМИ

Байтнинг муҳтасар маъноси: ёр гоҳ фаттон кўз қарашлари билан кишини фаноликка маҳкум этса, гоҳида эса бунинг акси ўлароқ, лабидан чучук сув бериб яна кишига жон ато этади. Буларнинг бари, яъни ёрнинг ўзгарувчан феъли унинг шўхлиги туфайлидир.

Риндлар, ифлосдин ғам йўқ, тўқилган боладин
Айш этарсиз, чунки муғ дайрига кирди муҳтасиб.

Байтнинг дунёвий мазмуни: эй ринд ахли, яъни майпарастлар, аслида сизларни қашшоқликдан ҳеч ғамингиз йўқ. Баъзан ўз риёкорлигиниз учун ҳар қанақасига бўлса ҳам йўл топасиз. Агар дин нозирини (яъни шарият қоидаларининг бузилмаслиги учун масъул бўлган шахс) майхонангизга ташриф буюриб қолса, унга етти қатла буқилиб таъзим бажо келтирган киши бўлиб, филҳол ерда тўқилиб ётган майни ялаб-юлаб айш ҳам қиласиз! Сиз гўё бу орқали ўзингизни қанчалик итга тақдир қилганингиз билан, аслида, ит садоқати олдида ҳеч ким эмассиз. Аммо байт замирида яна шундай суфиёна маъ-

но ҳам бор. Байтда қўлланилган “ринд”, “бода” ва “муғ дайри” — тасаввуфий рамзларга ишора. Ринд — пири комил, Ҳаққа етишган киши. Бода — илоҳий тажаллийдан сархушлик, илоҳий нус-

Бир ғазал шарҳи

рат ва ишқ. *Муғ дайри* — пир даргоҳи, пири комил хузури. Айни шу маънода байт мазмуни қуйидагича: эй риндлар, яъни харобот аҳли, сиз-

лар аслида чорасизликдан ҳеч ғам чекмайсиз, ахир, ана шу чорасизликдан етишиб чиққансиз. Демак, бундан қаноат, факр йўлига кирган кишилар, аниқроғи, ҳокисорлик рутбасига кўтарилган Ҳақ йўлида мудом ит сингари вафодордирлар, деган ботиний маъно келиб чиқади.

Итларингта нисбатини рост қилсам, Каҳф ити
Одамларга ўзин қилган кебидир муңтасиб.

Улуг шоир юқорида келтирилган бадий кайфиятдаги мавҳумликни энди ушбу байтда янада аниқроқ давом эттиради: худдики, остонангизда итларни ўзимга яқин олганлигимни рўй-рост айтсам, аслида бунга боис ўша садоқатли, яъни “Каҳф ити” тимсолидир. Чунки бу ит ўзини одамзодга алоқадор, гўё азалдан қандайдир боғлиқдек тутди. Бунда чин вафо рамзи шу эмасми? Бу Мусхафнинг ўн саккизинчи “Асҳоб ул-Каҳф” — “Фор эгалари” сурасидаги Тамлих, Игсиг Мино, Мартолус, Сарринус, Эу Анас(айрим диний манбаларда бу исмлар бошқачароқ тарзда ҳам юритилган) исмли йигитлар ва уларга

йўлда эргашган Қитмир лақабли ит қиссасига ишорадир. Яъни улар Дақёнус замонидаёқ имон келтирган ва бу воқеа дин тарихида гор кишиларни номи билан машҳур бўлган. Бунда, асосан, имон, эътиқодталаблик йўлида, ҳатто фанони афзал кўрган йигитларга эргашган Қитмир номли итнинг садоқатига рамз қилинган. Дарҳақиқат, шоир бошқа ўринларда ҳам чин садоқат, вафодорлиқни фақат Каҳф ити тимсолидагина ифодалаган. Демак, шоир бунда ошқ ишққа худди Асҳоби Каҳф ити, яъни Қитмир сингари содиқ қилишга ишора қилган. Бунда инсон қанчалик оддий, ҳокисор ҳаёт кечирса, моддий кўз билан кўриб бўлмайдиган маънавий ҳаёт неъматларидан чинакам баҳраманд бўлади, деган бадий кайфият илгари сурилади.

Марқабинг жавлонид бошин Навоий қилди гўй,
Ишқ аро бўлди ажаб сарғашталиққа муртакиб.

Шоир, одатдагидек, бу мақтаъда ҳам умумлаштирувчи бадий фикрни илгари суради. Яъни елдиримай(лирик маъшуқанинг оти назарда тутилган) олиб бораётган чопқир отинг поёига Навоий ўз бошини худди чавгон тўпи сингари ташлади. Бу эса, ишқ туфайли ҳайратланарли ажаб сарғашталиққа боис бўлди.

Хуллас, ғазал ботинан мажозий ишқ маъноларига бойлиги, зоҳиран эса, садоқат, вафо йўлида қиёсийликни ўзида ҳол этган бадий тафаккур маҳсули сифатида Ҳазрат шеърлятида муҳим ўрин тутати. Бу ғазал ўзбек миллий поэтик тафаккур тарзида янгича бир тавр уйғотилади, киши кўнглига эса ишқ доимо руҳий ҳаракатда бўлмоғи жоизлигини солади.

Манзар АБДУЛХАЙРОВ,
филология фанлари номзоиди

“МЕНИНГ ТУРГАН-БИТГАНИМ АДАБИЁТДИР”

Мустақиллик йилларида жаҳон адабиётининг энг сара асарлари она тилимизга таржима қилиниб, чоп этиб келинаётир. Яқинда “DAVR PRESS” нашриётида босилган Франц Кафканинг “Ота ҳукми” номли ҳикоялар ва мактублари тўплами ана шундай нашрлардан.

Китобга ёзган сўзбошида профессор Акмал Саидов таъкидлаганидек, “XX аср жаҳон адабиётининг атоқли адибларидан бири бўлмиш Франц Кафка ўзининг ғайритабиий ҳаёт тарзи, нодир адабий йўналиши билан инсоният тараққиёти, маданияти ва маърифати, ҳар томонлама билими

Жаҳон адиблари адабиёт ҳақида

даражаси беҳад юксалган янги XXI асрда ҳам жаҳон адабиётшуносларини изчил баҳс-мунозарага, изланиб-ўрганишга, шавқли мутолаага чорлаб келмоқда”.

“Ота ҳукми” китобидан адибнинг ўн битта ҳикояси, “Отамга хат” ва “Миленага мактублар”и, ҳикматлари таржималари ўрин олган. Ҳикояларни Х.Дўстмуҳаммад, М.Ақбаров, Э.Эрназаров, П.Усмон таржима қилишган. “Отамга хат” асари таржимони В.Файзуллоҳ, “Миленага мактублар”ни А.Отабой ўзбекчалаштирган. Қуйида ушбу китобда босилган Ф.Кафка ҳикматлари билан танишасиз.

Асар ёзиш — ибодатнинг бир шакли.	***	Санъат — кўзгу. Баъзан у соатга ўхшаб илгарилар кетади.	***
Ҳақиқат билан ўйнаб ёзилган китоб хавфлидир.	***	Бошдан қаламгача бўлган йўл миядан тилгача бўлган йўлдан кўра узоқроқ ва машаққатлироқдир.	***
Шакл мазмуннинг ифодаси эмас, балки мазмун сари очилган эшик, ҳолос.	***	Санъат доимо ҳақиқатни топиш йўлидаги сафардир.	***
Ҳақиқатсиз ҳаётни тасаввур этиб бўлмайди. Эҳтимом, ҳақиқат ҳаётнинг ўзидир.	***	Ҳақиқат билан ўйнашиш — ҳаёт билан ўйнашиш, ҳолос.	***
Инсон йўл қўядиган ҳатоларнинг сабаби сабрсизлик, изчилликдан эрта воз кечиш, сохта ишларга шунчаки диққат-эътиборни қаратишидир.	***	Ғариб ёзувчилар маҳаллий намуналарга тақлид қилиб кун кўрадилар.	***
Катак қушни излаб кетди.	***	Ўзинг билан дунё ўртасидаги курашда тинчликнинг ҳаками бўл.	***
Ўзингги инсонийлик бобида синаб кўр. Бу иккиланувчиларни иккиланишга, ишонадиганларни ишонмишга мажбур этади.	***	Бальзакнинг манглайига: “Мен барча тўсиқларни синдириб ўтаман”, деб битил.	***

ган эди. Менинг пешонамга эса “Барча тўсиқлар мени синдиради”, деган ёзиқ ёзилган.

Бахт қариликни истисно этади: гўзалликни идрок этадиган одам қаримайди.

Санъат ҳақиқат атрофида мисоли шам теварагидаги парвонадек айланиб-учиб юради, бироқ қатъий ниёт — қуйиб кетмаслик.

Тажриба ҳеч нарсадан бирор нарса пайдо бўлиши мумкинлигини тасдиқлайди.

Адабиёт — гаройиб маскан; бу жойдан туриб дунёга эркинроқ назар ташлашгагина имкон бор. Қолаверса, кўнглига антиқа ва сирли таскин беради.

Менинг турган-битганим адабиётдир.

Зафар АМИРҚУЛОВ тайёрлади.

ЭЛ ДУОСИ НАСИБ ЭТСА...

отага ўхшайди. Ҳаётнинг турли бўҳронларини кўра-кўра, болаларини ҳалол ризқ билан боққан, вояга етган ўғилларидан хавотир олаётган кекса отани тасаввур қилинг...

— Кузатишимча, романларингизда, кичик жанрдаги асарларингизда ҳам шамол деталга тез-тез мурожаат қиласиз. “Шамолли кеча” ҳикоясида маъноларни рамзаларга, тимсолларга юклашда ўзинг хос йўл тутилган. Инсон руҳий ҳолатини оригинал тасвирлашнинг усуллари оз эмас. Аммо шамол детали ҳикоя бошидан адогигача нафақат асар қаҳрамонлари, балки китобхонни ҳам таъбиқ этади. Эҳтимом, етим болаларнинг жонли образини чизиш учун танланган усул ўзгачароқ бўлганида ўзини оқламайсиз...

Асар қаҳрамонлари бошидан кечирган воқеалар оқибатида юзага келган изтиробларни ўзингиз ҳам ҳис этиб кўргандирсиз...

— Йўқ, бу ерда менга қувват берган нарса — аканинг сингил олдидаги масъулияти, сулола олдидаги бурчидир. Қолгани тасаввур маҳсули.

Бу ўринда муҳим деб ўйлаганим яна бир гап бор. Қизалоқ сулоланинг ёлғиз боласи. У йўқолса, сулола барҳам топиб кетади. Наҳот қайда? Фақат кексайиб қолган энада! Бу ўринда аканинг масъулияти қай даражада?

Яна маънавий жавоҳирларимизнинг дунё ахли нигоҳидаги қадр-қимматига қарашга тўғри келади. Эна образи барча халқларда умумий тимсол. Ер юзигади деярли ҳамма халқлар эгани муътабар деб билади. Эртакичи момолар, доно кампирлар образи жуда кўпчилик ижодкорлар асарларида учрайди.

— Образларнинг полифоник, кўп қатламли маъно ташиш хусусиятига эгалиги гоҳида оддий ўқувчини адибнинг ниёти ва тимсолларга сингирилган моҳиятини тушуниб олишига халал бермасмикан?

— Ақсинча, кўпқатламlilik ёки адабиётшунослик илмида полифония дейиладиган ун-

сур асар учун жуда керак. Уч ўлчамли макон деган гапни ҳаммамиз биламиз-ку. Икки ўлчамли, яъни монофоник асар ҳаётини қўлам касб этмайди, уқувсизларча чизилган сатҳга ўхшаб қолади...

— Исажон, “Боқий дарбадар” романини айримлар ўзбек насридаги илк постмодернистик асарлардан бири сифатида қабул қилди. Негаки, анъанавий реалистик романга кўникиб қолган ўқувчиларнинг бу асарга ажабланиб қарагани табиий. Ўзим ҳам мутолаадан сўнг дунё сирлари ҳақидаги дoston бўлибди-ку, деб юбордин беихтиёр.

Каромат кўрсатувчи, башорат қилувчилар — Муборак зот, Хизр, Ҳазрат ва бошқа рамзлар билан биз ҳақнигача ўқиган романларда кам учрайди. Романда Муборак зот, Этикдўс образла-

рига, умуман, “Боқий дарбадар”даги рамзлар, тимсоллар ман-

тиқийлигига қатъий ёндошилган, деб ўйлайсизми?

— Ҳа, “Боқий дарбадар” ҳақидага гапларни эшитиб, ўзимча: “Ие, постмодернистик асар ёзиб қўйибман-ку”, деб ҳайратланганим ҳам рост.

“Боқий дарбадар”нинг бошқача услуби йўқ, назаримда, бу асар фақат шу шаклдагина ёзилиши лозим эди.

Дарбадарлик қисмати бор нарса. Чойхоналарда ўтириб маишат қилиб умр ўтказайтган, мол-дунё орттириб олма курти каби яшаётган дарбадарлар ҳам бор.

Таъкидлаб ўтганингиздек, илгор шаклларга мурожаат қилинганда кўпчиликни ўша шакл адаштириб қўяди. Яқинда бир таърибга қилиб кўрдим: халқимизнинг бир эртагини олдим уни замонавий асарга айлантирдим. Дostonдаги ишораларни ўнг планга чиқардим. Дўстларимиздан бирига берсам, “Бу гирт постмодерн бўпти-ку, ўзимиздан олсак бўлмасмикан?”, деди. “Ҳой, биродар, бу фалон эр-

тагимиз-ку” десам, ҳайрон қолди.

“Боқий дарбадар”даги қўздан яширин жиҳатларга эътибор қаратинг: мангулик истаб дайдиған кишиларга қарама-қарши ўлароқ мангуликка эришган зотларнинг нафаси келмайдими? Ҳазрат Навоий, Машраб мангулиги билан Ағасфер деган машъум тақдир эгасининг қисмати солиштирсак, шукрона пайдо бўлмайдими? Шу муқаддас тупроқ узра ҳатто келажакдан хабар олган аждодларимиз яшаб ўтишган, уларнинг ёди ҳозир афсоналарга ўранган ҳолда яшаб келмоқда. Номларининг шулча йиллардан кейин ҳам иззат-ҳурмат ила ёд этилиши-чи?

Қолаверса, бу ерда яна муҳим бир ҳақиқат бор: инсон, зотан, мангудир. Тангри таоло ваъда қилган мангулик ўзгаргани йўқ.

Эътибор қилинг, “мангулик” деганимизда биз шу ёруғ оламда мангу яшаш деган истакни тушунамиз. Ваҳоланки, дунёнинг абадий эмаслигини ҳаммамиз биламиз.

Ўзингиз айтқолинг, менинг шу билдирган фикрларим қайси оқимга мансуб?

— Суҳбатимизнинг ўзани яна адабий оқимлар ва уларнинг биздаги аксланишларига келиб боғланаётми...

— Нафақат адабиётда, балки рангтасвир, мусиқа ва меъморчиликдаги йўналишларнинг ўзгариши сабаби — дунё равишининг ўзгаришида, илмий кашфиётларнинг юзага чиқишида, дейдилар.

Энди ўзимизга келсак, бизда ҳам жуда улкан ижтимоий ўзгаришлар юз берди. Деярли бир асрдан кўпроқ тутқунликда яшаган халқ озодликка чиқди. Реализмгагина эмас, бу қўлам-ли ўзгаришларнинг идрок қилишининг бошқа йўсинларига юз буришнинг сабаби шунда. Ўзбек кишии қалбида қандай ҳодисалар рўй берганини тушуниш учун адиблар ҳар турли бадий таҳлил усулларига эҳтиёж сезмоқдалар.

Назаримда, адабиётда ўзинг хос бир усул юртимизда яратилмайдиганди. Балки замонавий йўсинлар ёрдамида қадим эртақ ва дostonларимизнинг янги тапқинлари билан уйғун тарзда бугунимиз талқин этилар. Руҳият тадқиқи, ўй-

кечинмалар тасвири бутун қўлами, илдизлари, сабаблари билан боғлиқ воқеа-ҳодисалар акс эттирилган янги асарлар ёзилар...

— Бугунги ижодий жараёнда — адабий суҳбатлар, тақризлар, адабий-танқидий мақолаларда ёзувчи услуби, жанрларнинг янгиланиши ва адиб маҳоратига оид илмий-фалсафий мушоҳадалар устуворлик қилаётгани кузатишмоқда. Бу эса, табиийки, ижодкор лабораториясида асқотиши, унга панд-насихат ўрнида эмас, эстетик, бадий, фалсафий тафаккур сифатида кўмакка келиши тайин. Бироқ ижодкорда адабий танқидчиликка нисбатан фақат хайрихоҳлик эмас, баъзан эътирозлар ҳам тугилиши мумкин-ку...

— Йўқ, адабий танқидга эътироз қилиш керак эмас. Адабий танқид ўз вазифасини шараф билан бажариб келмоқда. Асар қурилиши, тили, ғояси ва шунга ўхшаш таҳлиллар билан унинг қайси йўналишга мансублигини ҳақида турли илмий фикр-мулоҳазаларни имкон қадар билдирмоқда. Дарвоқе, янги дунё ҳақида, ундаги ҳалигача қўрилмаган ўзгаришлар ҳақида гапирдик. Адабий танқид, айниқса, бугунги кунда саралашни амалга ошириши керак. Чунки оммага манзур бўлсин, деб ёзилган кўнгилочар асарлар, тижорини нашрлар кўпайиб кетди. Орасида соғлом ақлга сизмайдиган ғалати нашрларни ҳам учрата-сиз. Адабий танқид мана шу жараён ичра ҳақиқий ёмбини кўрсатиши лозим.

Бошланиши биринчи саҳифада.

Амир Темури қиёфасида ўзи яратган иншоотлардек улугворлик бор. Бу маҳобатли ҳайкалда бошқа бир ҳолат ҳам ифодасини топган. Амир Темури буюк давлатга асос солди ва уни адолат асосида бошқарди. Қўл остидаги мамлакатларда, шаҳарларда бунёдкорлик ишларини амалга оширди, илм-фан равақчи учун кенг йўл очиб берди. Давлат маркази қилиб Самарқандни танлади. Уни дунёнинг энг ўзал, катта, обод шаҳарларидан бирига айлантди. Бу шаҳарга дунёнинг турли ўлкаларидан келган савдогарлардан ташқари Рум, Миср, Испания, Хитой каби давлатларнинг элчилари тинчлик, дўстлик аҳдноларини имзоладилар. У адолатли ҳукмдор сифатида донг таратди.

Соҳибқироннинг тахтда ўтирган ҳолатдаги ҳайкалида ана шу ҳолатлар тажассумини топган. Амир Темурининг юртимиздаги ҳайкаллари мажмуаси пойтахтимизнинг Марказий хиёбонида от устида ўтирган ҳолатдаги ҳайкали билан яқунланади. Бу ерда у улуг давлатчиликнинг асосини, барча замонларни бирлаштириб турган буюк инсон сифатида намоён бўлади.

1999 йили ватанпарвар, юрт озодлиги учун мард курашчи Жалолiddин Мангубердиннинг 800 йиллиги халқаро миқёсда кенг нишонланди. Халқимиз қалбидан мангу жой олган бу улуг саркардага Урганч шаҳрида маҳобатли ҳайкал ўрнатилди. Унинг сиймоси ҳайкалтарошликда биринчи бор яратилди. Олис ўтмиш бағридан авлодлар ҳузурига шижоат билан, мардонавор қичиб келётган Жалолiddин тимсолида Ватанга, халққа сўнмас муҳаббат туйғулари намоён бўлган. У қаҳрамонликка қўйилган

ҳайкал рамзига айланди.

Термиз шаҳрида ўрнатилган Алпомиш, Андижон шаҳридаги Заҳириддин Мухаммад Бобур ҳайкаллари ҳам истиқлол даври ҳайкалтарошлигининг яхши намуналари бўлди. "Алпомиш" халқимизнинг минглаб йиллик тарихини, орзу-армонлари, миллатимизнинг ягона, қудратли Ватанини барпо этиш борасидаги интилишларини ўзида жамлаган асар. Унинг бош қаҳрамони Алпомиш ана шу олижаноб ниятлар-

лома тугилиб ўсган Қува шаҳрида ўрнатилган ҳайкалда эса Аҳмад Фарғонийнинг инсоний хислатлари — самимийлик, оддийлик, юрта меҳр-муҳаббат қабили бар бўртиб кўринади. Улуг аллома Мирзо Улугбекнинг мустақиллик давригача Самарқанд шаҳрида қичкина бир бюсти бор эди, холос. Кейинчалик расадхона олдига унинг ўртамеъна ҳайкали ўрнатилганди. Улугбек шахсига эҳтиром истиқлолдан кейин, 1994 йили таваллуднинг 600 йиллиги дунё миқёсида нишонланиши муносабати билан кўрсатилди. Алломанинг 2010 йили Самарқандда ўрнатилган ҳайкалида ҳам шу хусусиятлар бошқача йўсинда мужассамлашган. Мирзо Улугбекнинг яна бошқа ҳайкали Нукус шаҳридаги хиёбонлардан бирида қад ростлаган. Бу ерда ҳайкалтарошлар алломанинг тик, улугвор

ланади. Бу заминда дунё цивилизациясининг илк даврларида "Авесто", "Алпомиш", "Девону лугатит-турк", "Ал-Хидоя", "Китоб ул-тавхид", "Осор ал-боқия" сингари машҳур асарлар яратилди. Шу сабаб юртимиз худудларида — Урганч шаҳрида "Авесто"га, Марғилонда "Ал-Хидоя" асарларига ёдгорликлар қўйилди, бу асарлар яратилганининг 2700, 910 йиллик тўйлари халқаро миқёсда ўтказилди. Ҳайкалтарошлик санъатининг кўп асрлар давомида шаклланган қоидаларидан бири шуки, муаллиф ҳар бир асарига инсон сиймосига, қиёфасига алоҳида эътибор берган. Қаҳрамонини ички олами, ўзига хос хусусиятлари, илмий-ижодий тафаккури, бунёдкорлик жиҳатларини юз, кўзлари, умуман, қиёфаси орқали акс эттирган. Кейинги йилларда ҳайкалтарош-

Мамлакатимизнинг бош майдони — Мустақиллик майдонига ўрнатилган "Бахтиёр она" ҳайкали бугунги давр ҳайкалтарошлигининг энг яхши намуналаридан бири. Унда ўтирган ҳолатда қувончдан энтикиб, боласини қўлида тутган аёл — юзларидан самимият, меҳр-муҳаббат, бахтиёрлик балқиб турган она қиёфаси акс этган. Рамзий образлиқ асосий ўрин тутган ушбу ҳайкалда, аввало, юртимизнинг фарзандларига эҳтироми, халқимизнинг оилапарварлиги намоён бўлган. Шу тариқа ма-

факкир ватандошимиз Абу Али Ибн Синога Бельгия пойтахтида муҳташам ҳайкал тикланди. Ҳайкалда алломанинг фикрат оламига чўмган ҳолати акс этган. Унинг сиймосида самимият, шарқона улугворлик ифодаланган. Мирзо Улугбекнинг Литвадаги ҳайкалида ҳам дунёни ўзига мафтун этган шарқона донишмандлик устувор.

Буюк шоир, мутафаккир Алишер Навоийга кейинги йилларда хорижий мамлакатларда учта ҳайкал ўрнатилди. Шулардан бири Москвада, иккинчиси, Боку шаҳри-

даги майдонлардан бирида, учинчиси эса Япония пойтахти Токио шаҳрининг марказий хиёбонларидан бирида қад ростлади. Ҳайкалларда Навоийнинг шеърят мулкнинг султони, асарлари билан дунё халқларини ҳайратга солган буюк иқтидор эгаси экани яққол англашилиб туради. Дунёнинг турли мамлакатларида улуг аждодларимизнинг ҳайкаллари ўрнатила бошлангани юртимиз тарихига, халқимизнинг яратувчилик, бунёдкорлик қудратига, маънавий тамаддунига катта ҳисса қўшган ватандошларимиз хизматларига жаҳон тараққийпарвар жамоатчилигининг бекиёс ҳурмати, дейиш мумкин.

Ана шунда ўтмиши буюк бўлган, бугунги кунда улуглари эъзоз топган юртинг келажаги ҳам, албатта, буюк бўлади. Истиқлолнинг 25 йили давомида ҳайкалтарошлик санъатида эришилган ютуқлар ўзбек ҳайкалтарошлиги дунё тасвирий санъатида етакчи ўринларда бораётганидан далолат беради.

Камол МАТЁКУБОВ,
Ўзбекистон Республикасида
хизмат кўрсатган журналист

БУЮКЛАРИ ЭЪЗОЗ ТОПГАН ЮРТ

ни амалга оширувчи инсон сифатида гавдаланади. Заҳириддин Мухаммад Бобур эса бир томондан, жанубий шарқда бобурийлар салтанатига асос солган буюк ҳукмдор, иккинчи томондан, она юрти Ўзбекистонни соғиниб ўтган, асарларида унга ўтли муҳаббатини қуйлаган ижодкор тарзида тарих бағрига муҳланган.

Истиқлол дунё илм-фани тараққиёти учун хизмат қилган улуг алломалар номини юзага чиқариш, уларнинг бекиёс ишлари, дунёга донг таратган асарлари билан танишиш имконини берди. Шулардан бири Аҳмад ал-Фарғонийдир. У жаҳон илмида улуг астроном сифатида шуҳрат қозонди. 1998 йили алломанинг 1200 йиллиги дунё миқёсда нишонланди. Шу муносабат билан Фарғона шаҳрида қўйилган ҳайкалда аллома буюк мутафаккир, қўлида қиноват харитасини инсониятга тақдим қилаётган улуг астроном сифатида намоён бўлади. Унинг сиймосида тахайюлот оламининг кенглиги, донишмандлиги, шарқона улугворлик яққол кўзга ташланади. Ал-

ҳолатида, юз қиёфасида акс этган шижоатга, қўлидаги битик ёзилган қоғозга алоҳида ургу берганлар. Унинг алломаликдан ташқари, ҳукмдорлик қудрати ҳам намоён бўлган. Улуг мусаввир Камолiddин Беҳзоднинг Тошкент шаҳрида Бадийи академиянинг кўргазмалар зали яқинида ўрнатилган ҳайкали ҳам шу санъат турининг энг яхши намуналаридан бири.

Истиқлол йилларида Урганч шаҳрида математика, алгебра фанларига асос солган, Шарқнинг илк академияси "Байт ул-хикма"ни бошқарган Мухаммад Мусо ал-Хоразмийнинг муҳташам ҳайкали ўрнатилди. Унинг Хива шаҳрида аввалдан мавжуд ҳайкали атрофлари ободонлаштирилди. Тошкент шаҳрида Абу Райҳон Беруний, Абу Али Ибн Синонинг ҳайкаллари атрофларида хиёбонлар барпо этилди. Нукусда қорақалпоқ халқининг улуг шоирлари Бердак, Ажинеъзининг ҳайкаллари улар номлари билан аталган майдонлардан ўрин олган. Ўзбекистон илм-фан тамаддунига бешик бўлган ўлкалардан бири ҳисоб-

ликдаги бу қоидаларда ҳам ўзгаришлар юз берди. Эндиликда ҳайкалтарошлар қаҳрамонларининг қиёфаларини акс эттириш билан чекланиб қолмай, уларнинг турган, ўтирган, ҳаракат қилаётган, қўлида бирор нарса тутган, кийимлари ва бошқа ҳолатлари ҳам алоҳида эътибор бермоқдалар. Бошқача айтганда, ҳайкалтарошликда бадийи тасвир имкониятлари, пластик тасвир воситалари кўпайди. Бу эса соҳада мақсад ва гоёни рамзий ифодалашга, уларни тинимсиз рақс қилиб очиб беришга йўл очди. Шу билан бирга, истиқлол даври санъатида ҳайкалтарошлик соҳасида янги йўналиш — рамзий, тимсолий асарлар юзага келди. Тошкент шаҳри марказида барпо этилган "Хотира" майдонидаги Мотамсаро она ҳайкали тимсолий образларнинг яхши намуналаридан биридир. Унда жангу жадаллар, курашлар, қатагонлар, мустамлакачилик зулмлари тудайил яқинларидан ажралган, уларнинг хотираси билан яшаётган она тимсолий, барча ўзбек оналари рамзи намоён бўлган.

ҳобатли ҳайкалдаги она ва бола ҳолатида истиқлолга эришган она-Ватанимизнинг бахт-саодати, Ўзбекистонимизнинг буюк келажаги тимсолий ифодасини топган. Хар икки ёдгорлик халқимизнинг ўтмишга ва келажакка эҳтироми рамизидир. Қарши шаҳридаги "Эл-юрт таянчи" ҳайкалида тўртта сиймо аксини топган. Ундаги ота ва она сиймоларида бутун ҳаётини, қуч-қувватини, меҳрини фарзандлари, халқи, Ватанига бахшида этган заҳматкаш меҳрибон инсонлар қиёфалари намоён бўлса, ўғил-қиз тимсолида илм-хунарга чанқоқ ёшлар, мамлакатнинг келажагига бўлган ишонч ифодаланган.

Истиқлолдан кейин хорижий мамлакатларда ҳам улуг алломаларимиз, буюк шоирларимизнинг ҳайкаллари ўрнатилди. Миср Республикаси пойтахти Қоҳирада буюк аллома Аҳмад Фарғонийга қўйилган ҳайкал шулардан биридир. Тик ҳолатда қад ростлаган бу ҳайкал Нил дарёси бўйида Равза оролида жойлашган. Тиб илми қонуниятларини яратган улуг мута-

ЁЗГАН ХАТИНГ ҚЎЛИМДА

Таникли шоир ва драматург Ҳайдар Мухаммаднинг "Қўнғилм менинг" номли илк шеърини тўпламида қайд этилишича, шоирнинг дастлабки шеърлари ўтган асрнинг 50-йилларидан таъбуот саҳифаларида кўрина бошлаган. Аслида, унинг илк шеърлари мактаб партасида ёзилган. Ёш шоирнинг ўзига ўхшаш тенгқурлари билан доимий ижодий мулоқотда бўлгани бўлиқ куртакларининг ўсиб-унишига имкон яратди. Ҳ.Мухаммаднинг дастлабки шеърлари болаларга бағишланган бўлиб, уларнинг аксарияти қўшиққа айланган. "Олчамнинг туғилган кунин", "Чумчуқ чирчи этди" каби оҳангларга бой шеърлари кичкинтойлар қалбидан жой олди. Ёш ижодкорнинг иқтидорини сезган устоз Миртемир домла унга "оқ фотиҳа" бериб, адабиёт гулшанида баланд парвозлар тилади.

Ҳайдар Мухаммад шеърларида соддаликка интилади, қаҳрамонларнинг кечинмаларини самимий ва таъсирчан мисраларда тасвирлайди. Бу жиҳатдан ижодкорнинг "Хатларим етмасмикан", "Ёзган хатинг қўлимда" каби қўшиқлари характерлидир. Айниқса, кейинги шеърига қуй басталаган композитор Телман Ҳасанов ёшларнинг мисралар катига яширинган нозик кечинмаларини бўртириб ифода этган. Ўзбекистон радиосида ишлаган кезлари Миртемир, Туроб Тўла, Хамид Гулом, Пўлат Мўмин сингари таниқли шоирлар, Ҳайриддин Салох, Анвар Эшонов, Хусниддин Шарипов каби тенгқурлари билан мустаҳкам алоқада бўлиши унинг ижодига катта таъсир кўрсатди. Айниқса, шоирнинг Ҳабибий билан ижодий мулоқоти уни аруз сирларини эгаллашга ва бу вазнда ҳам кучини синаб кўришга ундади.

Шоирнинг мазмунан бақувват шеърини мисраларидан яралган 300 дан зиёд қўшиқлари Ўзбекистон радиоси фонотекасининг олтин фондида сақланади ва бир неча йиллардан

буйён эфирга мунтазам узатиб келинмоқда.

Ҳ.Мухаммад драматургияга ижодининг иккинчи ярмида қўл урган бўлса-да, изланишлари бесамар кетмади. Драматург ижодининг илк намуналаридан бўлган, Мўқимий номидаги мусиқали театрда саҳналаштирилган "Тошкентнинг нозанин маликаси" спектакли томошабинлар диққатини тортди. Ушбу асарда ёшларнинг самимий муҳаббати, уларнинг ҳар қандай синовларга бардош бериб, ташвишларига қалқон бўла олиши қизиқарли тарзда қаламга олинган. Баъзи ёшлар ота-онасининг давлатига ишониб оғир жиноятларга қўл ураётгани кескин фош этилди.

Драматург ўз асарларининг барчасида ватанпарварлик, инсонийлик, меҳр-муҳаббат, оила тинчлиги, ва айниқса, ёшлар тарбияси масаласига жиддий эътибор қаратади. Асарлари асосида ёшларни тарбиялаш, уларни жамиятимизнинг комил инсон қилиб етиштириш ҳар бир онгли кишининг, оила бошлиқларининг масъулиятли бурчидир, деган гоё ётади.

Ҳ.Мухаммад ёшлар ва ўсмирлар учун "Сехрлар ва айёр", "Элёр ботир", "Сехрли танбур", "Амир Темурининг туғилиши" сингари эртас ва саргузашт саҳна асарлари яратиб, болаларнинг ҳам сеvimли драматургияга айланган.

Устоз адиб бир неча йил Санъат институтининг "Санъатшунослик" кафедрасида фаолият юритиб, драматургия бўлими талабаларига соҳа сирларидан сабоқ берди. Шу билан бирга, талабалар учун "Сценарийнавислик маҳорати" ўқув қўлланмасини нашрга тайёрлади. Бу қўлланма ҳозирга қадар талабаларга муҳим манба бўлиб хизмат қилмоқда.

Фахриддин АБДУВОХИДОВ,
Санъат ва маданият
институтини катта ўқитувчиси

Журналларни варақлаганда

лари, Камола Оқилваннинг "Мустақиллик даврида Ўзбекистон аънавий бадийи ҳунармандчилиги", Сарвиноз Қодированинг "Замонавий Ўзбекистон театр санъатининг ривожланиш тамойиллари", меъморлик фанлари доктори Шукур Асқаровнинг "Ўзбекистон меъморлиги инновациялар йўлида", киноманс Нигора Каримованинг "Ўзбекистон миллий киносининг янги уфқлари" каби мақолалари журналхонлар эътиборидан четда қолмайди, деб ўйлаймиз.

Улугбек ЮСУПОВ

Кулиб яшайдиган одамга
бахт ҳам кулиб боқадим,
ундан ғам-ташвиш чекинади.
Табийий ҳодимларнинг кулги
инсон сиҳат-саломатлигини
яхшилаб, умрига умр
қўйиши ҳақидаги гапларини
эшитганимиз.

Ўтқир зехнли аждодларимиз ақлу заковатда тенги йўқ адабий қаҳрамон, қудурувчи донишманд Насриддин Афанди образини яратган. Бошқа халқларда учрамайдиган аския санъатини кашф қилган. Юртимиз аскиянинг ватани деб тан олинган. Бу санъатимиз дунёнинг нодир бойлиги сифатида ЮНЕСКОнинг Инсониятнинг номоддий маданий мероси репрезентатив рўйхатига киритилган.

Аскияча ва миниатюра театри актёри бўлишни кўпчилик орзу қилса-да, бу орзунинг амалга ошиши ҳаммага ҳам насиб этавермайди. Бу касбларни эгаллаган одам дунёқарашини кенг, билимли, сўзга чечан бўлиши лозим.

Халқ ижодиёти ва маданий-маърифий ишлар республика илмий-методика маркази ана шундай истеъдод эгаларини кашф этиш, уларни маънавий рағбатлантириш мақсадида аски-

нинг "Қўштирноқ" миниатюра театри биринчи ўринга сазовор бўлди.

Фарғона вилоятининг ёш аскиячилари ва Асак туманидаги "Бешбармоқ" миниатюра театри

КУЛГИ ОЛАМНИ ЯШАРТИРАДИ

ячилар ва миниатюра театри актёрларининг республика кўрик-танловини ташкил этди.

Андижон вилоятининг Асак шаҳридаги маданият ва истироҳат боғида танловнинг худудий босқичларида ғолиб чиққан барча вилоятлардан келган ёш аскиячи ва миниатюра театри актёрлари ўзаро куч синашиш учун жам бўлдилар.

Танловда Асак тумани аскиячилари жамоаси ва миниатюра йўналишида Сурхондарё вилояти-

жамоаси иккинчи, Наманган ва Бухоро вилоятлари аскиячилар жамоалари ҳамда Самарқанд вилоятидаги "Қитмирлар" миниатюра театри жамоаси учинчи ўринга муносиб топилди.

Ғолиблар Маданият ва спорт ишлари вазирлиги халқ ижодиёти ва маданий-маърифий ишлар республика илмий-методика марказининг диплом ҳамда эсдалик совғалари билан тақдирланди.

Тадбир жуда чироили ўтди.

Кўрик-танлов

Кулги шинавандалари мириқиб кулиб, яйрадилар. Лекин... шуни айтиш лозимки, республика миқёсида ўтказилаётган кўрик-танлов шунчаки ўтадиган тадбир эмас. Бундай анжуманлар катта мақсад ва гоё билан ташкил этилади. Афсуски, кўрик-танловда айрим вилоятлар бунини чуқур ҳис қилмагани, номзодлар номигагина тайёргарлик кўргани сезилиб қолди. Навбатдаги тадбирларда Жиззах, Сирдарё, Тошкент вилоятларидаги мутасадди ташкилотлар жамоалардаги бу каби муносабатнинг олдини олади, деб ўйлаймиз.

Ўқтам АБДУЛЛАЕВ,
Халқ ижодиёти ва
маданий-маърифий ишлар
илмий методика маркази
етакчи методисти

РАҚС СЕҲРИ

Ўзбекистоннинг ўзига хос номоддий маданий мероси, маданий-тарихий обидалари ва ёдгорликлари, қадимги урф-одат ва аънавлари билан яқиндан таништириш, шу баробарида Хоразм воҳасига ташриф буюраётган хорижий сайёҳлар доирасини янада кенгайтириш мақсадида Хива шаҳридаги "Ичон қалъа" давлат музей-қўриқхонасида "Рақс сеҳри" I халқаро рақс фестивали ўтказилди. Маданият ва спорт ишлари вазирлиги, "Ўзбектуризм" миллий компанияси, Хоразм вилояти ҳокимлиги ва тегишли ташкилотлар ҳамкорлигида ўтказилган маъмур фестивал нафақат юртимиз, балки чет эллик санъат шинавандаларида ҳам катта қизиқиш уйғотди.

Ушбу санъат анжуманида Ўзбекистоннинг турли худудларидан келган рақс ансамбллари билан бирга Озарбойжон, Хитой, Ҳиндистон, Покистон, Тожикистон, Саудия Арабистони каби чет мамлакатлардан ҳам меҳмонлар қатнашди.

Тадбир доирасида Матинёз Девонбегӣ мадрасасида юртимиз рақс санъати ҳақида ҳикоя қилувчи кўргазма очилди. Шунингдек, ҳунармандлар, рақсомлар, либослар кўргазмалари, вилоят мусиқали драма ва кўйроқ театрлари томошалари, фестивал қатнашчилари билан учрашувлар, давра суҳбатлари барчада катта таассурот қолдирди.

Кўҳна Арк майдонида ўтказилган маҳорат дарсларида таникли рақс усталари тажриба ва маҳоратлари билан ўртоқлашдилар. "Рақс сеҳри" деб номланган анжуманда ўзбек миллий санъати ривожига рақснинг ўрни ва хусусиятлари ҳақида гап борди. Иштирокчилар, шунингдек, жаҳон рақс санъати ҳақида ҳам қимматли маълумотларга эга бўлдилар.

Фестивалнинг ёпилиш маросимида иштирокчилар турли йўналишлар бўйича эсдалик совғалари ҳамда дипломлар билан тақдирландилар. Анжуман қатнашчилари иштирокидаги катта концерт дастури йиғилганларга завқ-шавқ бағишлади.

Фестивал

Меҳрибон ОТАЖОНОВА,
"Хоразм" фольклор-этнография
халқ ансамбли аъзоси:

— Ушбу фестивал ҳаётимдаги унутилмас воқеалардан бири бўлиб қолди. Илк бор ташкил этилган ушбу тадбирнинг энг кўркем иштирокчиси сифатида эътироф этилганимдан ниҳоятда бахтиёрман. Жуда кўплаб рақс мактаблари фаолияти билан танишдим, ҳамкасблар билан тажриба алмашдик. Асосийси, ушбу тадбир турли миллатлар ўртасида дўстлик ришталарини янада мустаҳкамлади. Кўплаб қатнашчилар орасида муқофотни қўлга киритганим ўзимга ишонч, куч-ғайрат бағишлади.

Сара НЕАТЕ,
АҚШ фуқароси:

— Хиванинг ўзи, бу ерда юқори савияда ўтган халқаро рақс фестивали бизда жуда катта таассурот қолдирди. Бетакрор миллий либослардаги рақс ижрочиларининг маҳорати, хатти-ҳаракатларидаги жозоба ҳеч қимми лоқайд қолдирмади. Ўзбек миллий рақсининг улугворлиги, бетакрор сеҳри кўз ўнгимизда яққол намоён бўлди. Миллий санъатни ардоқлаб, авлодларга қолдириш учун ўтказилаётган бундай тадбирлар барча учун сабоқ бўлулдиқ. "Рақс сеҳри"га ўхшаш халқаро миқёсда ўтадиган тадбирлардан ўрганса, уларни ҳар қанча тарғиб қилса арзийди. Ушбу анжуман санъат миллат ва масофа танламаслигини яна бир бор исботлади.

Эъзоза ЖАЛИЛОВА тайёрлади.

"SAN'AT",

2016 йил, 2-сон

Журналнинг навбатдаги сони мамлакатимиз мустақиллигининг 25 йиллигига бағишланган.

Ушбу сондаги мақолаларда юртимизнинг замонавий тасвирий санъати, меъморлиги, аънавий бадийи ҳунармандчилиги билан боғлиқ турли мавзулар ёритилиб, мусиқа, театр санъати ва миллий кинода эришилган муваффақиятлар хусусида сўз юритилди. Санъатшунослик фанлари докторлари Акбар Ҳакимовнинг "Ўзбекистон санъати икки аср оралиғида: танлаш стратегияси ва давр услуби хусусият-

Хонадонда қиз фарзанд туғилса остона мени энди супурадиган бор, деб қувонармиш. Қиз бола ўн ёшга кирса, онанинг мушқули енгиллашади. Қўлидан супурги ва челагини олади. Ҳовли янада файзли, обод бўлади. Қиз болага совчи келса, аввал остонага қарайди...

тани топишган — тозаликни қиз боланинг шаъни даражасига кўтаришган. Саранжом-саришта хонадондан кут-барака аримаган, оила аъзолари доимо соғлом бўлган. Остона тоза бўлса атрофдагиларнинг ҳам кайфияти аъло. Агар акси бўлса-чи? Совчи бу хонадон эшигидан ҳатлаб кирмайди. Бу эса қиз боланинг шаъни синди дегани. Қиз боланинг шаъни эса онанинг ҳам, отанинг

ҚИЗ БОЛАНИНГ ИБОСИ

ҳам, оиланинг бошқа аъзоларининг ҳам шаъни. Демак, тозалик бутун бошли оиланинг шаъни.

Совчи қараган остона биз шунчаки ҳатлаб ҳовлига ёки уйга кирадиган бўсага эмас. Бу сўз замирида улкан рамзий маъно бор. Остона — кўчамиз, уй-жой, ҳовли, ўчоқ боши, тандирбоши. Хуллас, биз ҳовлига киришимиз билан кўзимиз тушган ҳамма нарса бизнинг остонамиз, хонадонимиз. Келган совчи ҳам хонадоннинг шу жиҳатларига эътибор беради. Атрофга разм солади, сездирмай кузатади ва илк тасаввур юзга келади.

Кўчани ҳам остонага киради, дедик. Келган совчи ҳали дарвоза қатламай туриб кўчага разм солади. Кимдир кўчасини, шундоққина гулу гулзорга айлантириб қўйган бўлса, кимдир чўл қилиб қўйибди. Аввало, хонадонга қираётган кишининг кайфиятини шу манзара белгилаб беради. Бир гал меҳмонга бораётиб, паҳса деворининг юзига яндоқ ўсганини кўрган нимада жим турулмаганман...

Тозалик қиз боланинг шаъни экан уни асраш, эҳтиёт қилиш, аввало, онанинг бурчи. Бежизга халқимиз "Онасини кўриб қизини ол", демаган. Ҳатто онаси яхши бўлса-ю, қизи онасига ўхшамаса ҳам келин қилавер, чунки у барибир онасига — аслига тортади, дейишади. Бу энди қиз боланинг шаъни, ҳаётдан ўз ўрнини топиши онасининг тутумларига қанчалар боғлиқ эканини англатади. Қуш уясида кўрганини қилгани каби, қиз бола ҳам онасидан ўрганганини бажаради. Қиз боланинг шаъни синса, бу онанинг айби.

Чойнак қопқонининг кирини кўриб ҳод

дай оиладда тарбия топган қиз қандай бўларкин? Эртага яна бир беғам, лоқайд аёл пайдо бўлмайдимиз?

Халқимиз орасида "сонсиз" деган ибора ишлатилади. Бу ҳаммаи ивиришиб юрган, на ўзига, на уй-жойига ва на ҳовлисию бола-чақасига қарамаган аёлларга нисбатан берилган таъриф. Баъзан оилавий моҳароларда қай-нона ёки эр томонидан аёлга қўйилган айблардан биттаси ҳам унинг саранжом-саришта эмаслиги. Энг ёмони, ана шундай сабаблар билан оила кўрғони вайрон бўлган рўзгорлар ҳам бор.

Демак, тозалик нафақат шаъни, балки ўрни келганда бахт, ободлик ҳам. Шундай хонадонлар борки, ҳовлига киришингиз билан яшилликдан кўнглингиздаги гўбор арийди, димоғингизга гулу райхонларнинг муаттар ифори урилади.

Зеро, гўзалликни дабдаба, ҳашам эмас, оддийгина покизалик белгилаб беради.

Хизмат тақозоси билан жуда кўп қишлоқларда, хонадонларда бўлганман. Тоғли Қайнар қишлоғида қишининг қархотидан юзлаб гулларини авайлаб олиб ўтган Ҳаловат опани кўрганман. Паландаранинг қўлаб қишлоқларида ҳовлисини жаннат қилиб қўйган момолар билан суҳбатлашганман. Қўлларидан тугун кўтариб чаккаларига райхону атиргулларни тақиб тўйга ошиқатган оналарга кўзим тушганда гулу райхонларнинг хушбўй ҳиди анқиб турган хонадонлар кўз ўнгимда гавдаланган.

Аслида Ватан ҳам остонадан бошланади. Шундай экан, уй-жойимиз ободлигидан Ватан ободлиги бошланади. Қиз боланинг шаъни, оиланинг шаъни бир бутун бўлиб элнинг шаънига айланади. Шаъни баланд тутиш қанчалар яхши!

Лола УРОҚОВА

Гул кўп, чаман кўп

ЖАҲОН АДАБИЁТИ ЯНГИЛИКЛАРИ

Ўқувчилар кўпаяди

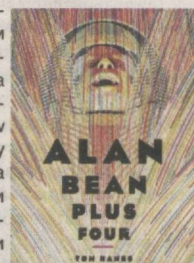
Замонавий технологиялар даврида қоғоз китобларга эҳтиёж қолмаслигини башорат қилганлар адашгани исботланди. АҚШнинг Гринвич шаҳрида ўтказилган китоб тарқатувчилар халқаро конгресси иштирокчилари ҳулосасига кўра, сўнгги йилларда йирик иқтисодиётга эга мамлакатларда қоғоз китобларга бўлган талаб ошган. Масалан, АҚШда ўтган йили қоғоз китоблар савдоси энг юқори кўрсаткичларни забт этди. Бу ўсиш 2013, 2014 йилларда ҳам кузатишган.

Конгресс иштирокчилари ўтказган тадқиқотлар қоғоз китобларга қизиқиш ёшлар орасида тобора ошиб бораётганини ҳам кўрсатди. Мутахассислар қоғоз китоблар асосида турли фанларни ўрганиш анча осон кечишини қайд этишди. Буни ҳисобга олган ҳолда, мактаб дарсликлари кўпроқ электрон эмас, балки қоғоз кўринишда чоп этиш таклиф қилинди.

ҲИКОЯМИ ЁКИ СЦЕНАРИЙ?

Яқинда олтимиш ёшни қаршилаган машҳур Голливуд актёри Том Хэнксда ёзувчиликка ҳавас уйғонганга ўхшайди. Актёр қаламига мансуб "Алан Бин плюс тўрт" номли илмий-фантастик ҳикоя "New Yorker" журналида нашр этилди. Бу Т.Хэнкснинг жамоатчиликка ҳавола қилинган биринчи адабий асари ҳисобланади. Голливуднинг фантастик комедияларини ёлғиз солувчи ушбу ижод намунасида қўлда ясалган самовий кемада ойга сайёҳат уюштиришга уринган тўрт шоввоз саргузаштлари қаламга олинади. Муаллифнинг айтишича, ҳикояни ёзишида "Ердан Ойга" сериалидаги роли ҳамда болалик чоғидаги қизиқликлари илҳом бағишлаган.

Т.Хэнкс биринчи бор қўлига қалам олмаётганини ҳам таъкидлаш жоиз. У "Куролдош биродарлар", "Ойга саёҳат", "Ларри Краун" сингари филмлар сценарийси муаллифи. "Алан Бин плюс тўрт" навбатдаги сценарийга тайёргарлик бўлса, ажаб эмас.

ЁЗУВЧИ, УЧУВЧИ ВА МУХБИР

Иккинчи жаҳон уруши арафасида Испанияда юз берган фуқаролар уруши (1936-1939 йиллар) ўз даврининг энг истеъдодли ёзувчиларини беварқ қолдирмади. Суронли воқеаларни ўз кўзи билан кўриб, қаламга олишни бурчи, деб билган доворак ижодкорлар сафиди франциялик машҳур адиб Антуан де Сент-Экзюпери ҳам бор эди. 1936 йили "Энтрэнсикан" газетасининг муҳбири сифатида жанглари ўчоғига йўл олган ёзувчи бир қатор ўткир ва таъсирли репортажлар ёзади.

Жасур ёзувчининг бу сафари ҳақида маълумот берувчи манбалар бугун ҳам катта қизиқиш билан ўрганилмоқда. Яқинда Испанияда француз адабиётига тегишли бўлган журналистик гувоҳнома аниқланди. Ушбу нодир ҳужжатни хаваскор тадқиқотчи Поликарпо Санчес Саламанкадаги фуқаролар уруши бош архивидан топишга эришган. Унда ҳужжат эгасининг исм-шарифи, ёши, лавозими ҳамда қандай касблар билан шуғулланиши ёзилган. Қизиғи шундаки, муҳбирнинг учувчилиги ва котиблиги кўрсатилган ушбу гувоҳномада унинг ёзувчилиги ҳақида ҳеч қандай маълумот йўқ. Тахминларга кўра, Экзюпери журналист сифатида рўйхатдан ўтиш учун Мадридга келганида французчадаги ёзувчи сўзи испанчага котиб, деб нотўғри таржима қилинган. Шунингдек, гувоҳномада ёзувчининг фотосурати ҳам сақланиб қолган.

КИТОБ ЙЎЛИ

Хитойнинг Ханчжоу шаҳрида гаройиб китоб дўкони очилган қарор қилинди. Унинг меъморий тарҳини яратиш учун бюртма олган "XL-Muse" студияси дизайнлари қутилмаган гоёни таклиф қилишди. Ханчжоудagi машҳур тарихий кўприклардан илҳом олган мутахассислар бўлажақ манрифт масканини узун ерости туннели кўринишида таъинлашди.

Лойиҳага кўра, ярим доира шаклидаги узун йўлакнинг ҳар икки томонида китобга тўла жавонлар ўрнатилади. Улар остига эса пол вазифасини бажарувчи қора кўзгулар ётқизилади. Кўзгудаги тасвир ҳақиқийси билан уйғунлашиб, доира шаклидаги қўзғоқ кўринишида тасвир ҳосил қилиниб, дизайнлар фикрича, бу билимлар оламига элтувчи рамзий йўлни ифода қилади. Ушбу гаройиб китоб дўкони минг квадрат метрдан иборат майдонни эгаллашди.

"ҲАЙРАТНИНГ СУВРАТИ"

"Мунаввар юртим", "Атиргулга айланаман", "Гул ислари" сингари китоблари билан шеърят ихлосмандлари эътиборини қозонган Замира Рўзиеванинг янги "Ҳайратнинг суврати" ("Шарк" НМАК Бош таҳририяти, 2016) китобига шеърлар, улик ва тўртликлар, "Жон риштаси" номли достони жамланган. Чинакам ижодкорнинг қалби ўзи туғилиб ўсган азиз диёр, муқаддас тупроқ томирларига туташ бўлади. Шоиранинг она Ватан мадҳига бағишланган шеърларидан шу заминга бўлган меҳр-муҳаббатнинг нафаси келиб туради. "Мен ўшаман", "Тилак", "Таскин", "Раҳми йўқ хижрон" сингари шеърларда покиза туйғулар тараннум этилади, самимий сатрларга жойланган дил изҳорлари ўқувчи қалбини ёруғ ҳислар билан тўлдирди. Муҳаббат мавзусидаги шеърлар эса, ўқувчини соғинчнинг кенг сарҳадлари, қалбнинг соҳир манзиллари сари бошлайди. Тўпламда ватанпарварлик руҳидаги, аждодлар хотирасига бағишланган асарлар ҳам талайгина.

"Замира Рўзиева шеърлари ҳароратли, эҳтиросга мўл. Сатрларида фикр ва ақл яширинган. Уларнинг ҳаммаси жўшқин меҳр билан битилган. Шоира "иш ранги", "гул оҳанги", "тўлқинли тунлар занги"ни қоғизга солади-да, уларни истар киши бўлса, "кўнглимга боксин" дейди", деб ёзади Ўзбекистон халқ шоири Тўлан Низом китобга ёзган сўнгсўзида.

Муаллифнинг турли йилларда ёзилган шеърлари, Александр Блок, Пабло Неруда, Шафиқа Ёркин ижодидан айрим таржималари тартиб берилган ушбу ижод гулдастаси шеърятга ошно китобхонларга яхши тўхфа бўлади, дея умид қиламиз.

Ноҳидра ЗОХИДОВА

"ЙИГИТНИНГ ОРИ БЎЛСИН!"

Ёш журналист Исомиддин Пўлатов кундалик ҳаётимизда юз бераётган воқеа-ҳодисаларни, одамлар турмуш тарзи, онгиди ва шуурда содир бўлаётган ўзгаришларни ижодкор кўзи билан кузатишга, уларга фаол муносабат билдиришга интилади. Мана шундай ҳаракат ва иштиёқнинг натижаси ўларок, бир қатор танқидий, фикр-мулоҳазага бой мақолалардан таркиб топган китоби Фафур Фулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйида нашрдан чиқди. "Йигитнинг ори бўлсин!" дея ном берилган тўпламга муаллиф ўзи фаолият юритаётган "Зарафшон" газетасида чоп этилган мақолалар, суҳбат ва фелетонлари жамланган.

"Кутубхонага қаердан борилади?", "Шеърятнинг боғи битта бўлмасин...", "Демократ" ота" сингари мақолаларда журналист китоб ва китобхонлик маданияти, ёш ижодкорлар машқларида кўзга ташланган камчиликлар, шунингдек, фарзанд тарбияси билан боғлиқ муаммолар ҳақида мулоҳаза юритади. Мавзунинг факт ва далиллар, ҳаётий воқеалар мисолида очиб беришга ҳаракат қилади.

"Исомиддин Пўлатовнинг мўъжаз эссе ва қатрлари, жиддий мулоҳазали публицистик мақолалари билан танишганимда, кўнглимдан бу йигит мавзу топишда дурустгина таҳрибага эга экан, деган фикр ўтди... Аммо маҳорат манзили узок, унга етиш учун янада кўпроқ изланиш, қаламни қайраш, ҳар бир мавзунинг ич-ичига кириб бориш, ўзига нисбатан талабчанлигини ошириш зарур бўлади", дейди таниқли адиб ва журналист А.Мелибоев китобга ёзган сўзбошида.

Азиза АБДАЛНИЯЗОВА

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛИНАДИ

ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ ВА «ИЖОД» ЖАМОАТ ФОНДИ РЕСПУБЛИКАМИЗ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ 25 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАБ «ЗАЛВОРЛИ ҚАДАМЛАР» НОМЛИ ПУБЛИЦИСТИК АСАРЛАР ТЎПЛАМИНИ НАШР ЭТИШ БЎЙИЧА БОСМАХОНАЛАР ЎРТАСИДА ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ.

Танлов мuddати эълон чиққан кундан бошлаб 10 кун.

КИТОБНИНГ НАШР КЎРСАТКИЧЛАРИ:

Китобнинг бичими 84×108 1/32 рангли қаттиқ муқовада, форзац рангли, матн оқ қора ранг ва офсет қоғозда, ҳажми - шартли 23 босма табоқ, (20 та рангли фотосурат жойлаштирилади). Адади 2000 дон.

ТАНЛОВГА ҚУЙИДАГИ ҲУЖЖАТЛАР КЎРСАТИЛИШИ ШАРТ

1. Босмахона хизматини амалга ошириш

ҳуқуқини берадиган лицензия (рухсатнома) нусхаси.

2. Картотека қарздорлиги тўғрисидаги маълумотнома.

3. Нархларни асословчи смета ҳисоб-китоблари.

4. Танловда иштирок этиш тўғрисидаги ариза (эркин шаклда).

Буюртмачи манзили: Тошкент шаҳар, Ўзбекистон шох кўчаси, 16-а бино. Телефонлар: 239-27-88; 239-26-91; 227-08-30. Факс: 245-66-95.

"ЎЛАНЛАР ЯРАШСИН ТЎЙЛАРИНГИЗГА"

Янги нашрлар

Шоир Эркин

Йўлдошнинг

"Ўланлар яраш-

син тўйларингиз-

га" ("Bayoz" на-

شريети, 2016)

тўплагига кири-

тилган шеърлар

халқона тили, са-

мимиятга йўрил-

гани билан шеърятга шайдо

кўнглиларни бефарқ қолдир-

майди. Китобда "улуғларга бе-

шиқ бўлган чинорлари", "қўкка

қараб бўй чўзган минорлари"

билан шоирнинг кўксини гурур-

га тўлдирган Она юрт шаънига

битилган шеърлар талай-

гина.

Шоир "Соғинч", "Гулим-о",

"Муҳаббат" номли шеърла-

рида гўзал ҳислардан қўна-

лға истаб гулу дилини қўчқ-

лаб йиғласа, "Истараси ис-

сиқ одамлар", "Болаликни

кўмсаб", "Қишлоғимга"

сингари кўнгил битикларида "ос-

монлари яқин", "юлдузлари ча-

кин" қадрдон гўшаси ва унинг

бағрида чопқиллаб юрган бола-

лик хотиралари аро кезади. Сод-

да услуб ва равон ўқилиши ор-

қали тилу дилга осон ўрнашади-

ган, гўзал бадийи кашфиётлар яширинган тўпламдаги бир қатор лирик шеърлар инсоний туйғулларнинг соҳири — муҳаббат талқинларига бағишланган бўлиб, уларда кўнгил оҳанги жаранглаб тургандек туюлади.

Китобнинг масъул муҳаррири Ўзбекистон халқ шоири Иқбол Мирзо.

Дилга яқин, самимий шеърлардан тартиб берилган ушбу тўплам шеърят ихлосмандлари га маъқул бўлади, деб ўйлаймиз.

В.ИБРОҲИМОВА

ОРОМГОҲЛАР ОСУДА БЎЛСИН

Ёз мавсумида фарзандларимиз диёримизнинг тоғли ҳудудларида соғломлаштириш мақсурати билан қарор қилинган. Оромгоҳларни маъмурияти болаларнинг яхши дам олишлари учун қўлай шарт-шароитлар яратиб бериш билан бир қаторда, кўнглисиз ҳодисаларнинг олдини олишга ҳам алоҳида аҳамият беришлари лозим.

Оромгоҳларни мавсумга тайёрлаш даврида ёнгин хавфсизлиги чораларини кўриш, айниқса, муҳим аҳамият касб этади.

Ёзги таътил мавсумини кўнглидагидек ўтказиш учун ёнгин хавфсизлиги қоидаларига қатъий амал қилиш лозим. Оромгоҳ ҳудудидаги биналарнинг

ёғоч қисмларини махсус кимёвий суюқлик билан қайта ишлаш, гулхан ёқилган майдонларда ёнгин хавфсизлигини таъминлаш билан бирга, биналардан узокроқдаги майдонларда гулхан ёқиш мақсадга мувофиқ. Фарзандларимизнинг ёзги дам олиш кунлари сермазмун ўтиши учун турли ноҳус ҳолатларга йўл қўймаслик нафақат соҳа ходимларининг, балки барча ҳамюртларимизнинг ҳам бош мақсадига айланиши лозим.

ОҒОҲЛИК

лик нафақат соҳа ходимларининг, балки барча ҳамюртларимизнинг ҳам бош мақсадига айланиши лозим.

Б.ТЕМИРБОВЕ, А.МУРОДБОҚИЕВ, ёнгин хавфсизлиги ходимлари

МУАССИС:
ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР
УЮШМАСИ

ҲОМИЙ:
"МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИ"
АКЦИЯДОРЛИК
КОМПАНИЯСИ

O'zbekiston
adabiyoti va san'ati

Манзилимиз: Тошкент — 100083, Матбуотчилар кўчаси, 32
Қабулхона — 233-52-91 Электрон манзилимиз: uzas.gzt@mail.ru
Котибият — 233-49-93

Танқид ва адабиётшунослик бўлими: 233-58-86 Санъат бўлими: 233-56-40
Ижтимоий ҳаёт бўлими: 233-57-42 Назм ва наср бўлими: 233-58-60

Бош
муҳаррир
Сирожидин
САЙИД

Таҳририятга келган қўёзмалар таҳлил этилмайди ва муаллифларга қайтарилмайди. Муаллифлар фикри таҳририят нуктаи назаридан фарқланishi мумкин.

Масъул котиб — Асрор СУЛАЙМОНОВ
Навбатчи муҳаррир — Аҳмад ОТАБОВЕВ
Саҳифаловчи — Зафар РЎЗИЕВ

«ЎЗБЕКИСТОН» нашриёт-матбаа

ижодий уйи босмахонаси.

Босмахона манзили: Навоий кўчаси, 30-уй

Босишга топшириш вақти — 20.00. Босишга топширилди — 21.21

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигининг 26.11.2014 йил 0283-рақам билан рўйхатга олинган. Адаби — 3877. Буюртма S — 6602. Ҳажми — 3 босма табоқ 4-2. Нашр кўрсаткичи — 222. Ташкилотлар учун — 223. 1 2 3 4 5 6

ЖУМА КУНЛАРИ
ЧИҚАДИ.

СОТУВАДА НАРХИ
ЭРКИН.

ISSN 2181-614X

